

KREDARICA

BILTEN DRUŠTVA SLOVENCEV V NOVEM SADU

ISSN 1821-1070

Letnik XXIII. št. 89-90 E-mail: pisarna@kredarica.org Novi Sad, januar-junij 2023

**PRESEDNICA REPUBLIKE SLOVENIJE V SRBIJI
DS KREDARICA V PRAGI NA ČEŠKEM
PRILOGA: LITERARNI NATEČAJ**

Foto: Dušan Vujošević

PREDSEDNICA REPUBLIKE SLOVENIJE NATAŠA PIRC MUSAR V SRBIJI

Na obisku v Srbiji je bila 14. in 15. junija 2023 predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar. Predsednica se je prvega dne obiska 14. junija udeležila proslave ob dnevu državnosti Republike Slovenije, ki jo je organiziralo Veleposlaništvo Republike Slovenije v hotelu Crown Plaza. Sprejema so se udeležili tudi člani slovenske skupnosti v Srbiji.

Predstavniki Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Srbiji so imeli posebno čast, da so se osebno pogovarjali s predsednico Republike Slovenije. Delegacijo Nacionalnega sveta so sestavljali

Saša Verbič, predsednik Nacionalnega sveta, Dorđe Veselinov, član Nacionalnega sveta in Saša Radić, predsednik Izvršnega odbora Nacionalnega sveta. Oni so seznanili predsednico Pirc Musar s položajem slovenske narodne manjšine v Srbiji in prosili predsednico za pomoč v zvezi s spremembo pogojev za izredni sprejem v slovensko državljanstvo potomcev slovenskih izseljencev. Predsednici so se predstavile tudi učiteljice dopolnilnega pouka slovenskega jezika v Srbiji Rut Zlobec, Tatjana Bukvič in Milena Spremo.

*Besedilo in foto: **Dorđe Veselinov***

INFORMATIVNI DAN

Strokovna ekskurzija Informativni dan 2023 v Slovenijo je potekala od 16. do 18. februarja 2023 v organizaciji DS Kredarica. Na fakultetah na Univerzi v Ljubljani so bodoči študenti iz Društev Slovencev iz Srbije in sicer iz Beograda, Zrenjanina, Smedereva, Subotice, Smedereva, Vršca, Niša, Novega Sada imeli priložnost poslušati predstavitev študija in pogoje za vpis v študijsko leto 2023/24.

Strokovna ekskurzija je zelo dobro sprejeta med mladimi potomci slovenskega porekla, saj so se na tridnevnem potovanju člani in učenci iz slovenskih društev v Srbiji imeli priložnost bolje spoznati, nekateri se že poznajo z manifestacij, ki jih za mlade organizirajo Društva v Zrenjaninu, Subotici, Novem Sadu, Rumi ter Smederevu, Vršču ali Nišu in so se zelo veselili sku-

pnega odhoda v Ljubljano. Drugi so spletli nove vezi. Učenci so se po poti nazaj navdušeno pogovarjali o fakultetah, ki so jih obiskali in že delali načrte za prihodnost. Ikonija Luknar Popović je napisala: Hvala vam za vse, zelo edukativno potovanje. Informacije, ki smo jih dobili na fakultetah so zares koristne. Farmaceutska fakulteta je imela fenomenalno organizirano predstavitev.

Hvala učiteljem DPS, še posebej učiteljici Rut Zlobec in ravnateljici OŠ Pišce Nuški Ogorevc za pomoč pri organizaciji. Zahvala Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Nacionalnemu svetu slovenske narodne manjšine v Srbiji, ki sta podprla projekt.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: Snežana Mašić

DELEGATSKA SKUPŠČINA

V četrtek 20. aprila 2023 je bila v Društvu Slovencev Kredarica Delegatska skupščina, na kateri so delegati in člani sprejeli poročila o delu Društva za leto 2022. Finančno in vsebinsko poročilo sta podala predsednik Društva Đorđe Veselinov in predsednica Upravnega odbora Elza Ajduković. Poročilo Nadzornega odbora je podal predsednik dr. Milan Breberina, poročilo pevskih skupin pa je podal mag. Borut Pavlič, umetniški vodja. Poročilo Uredniškega odbora je podala urednica Biltena Kredarica Marija Lovrić.

Vsa poročila so bila sprejeta z večino glasov kot tudi predlog programa aktivnosti v letu 2023. Po-

tem je sledil izbor novega vodstva, kjer je predlagan Đorđe Veselinov za predsednika DS Kredarica. Za člane Upravnega odbora so izbrani Elza Ajduković za predsednico UO, Zdenka Maletin za sekretarko UO, Marija Lovrić, Sanja Vučurević, Nina Stanimirov Veriš, Ivan Mirković, Sead Lorbek, Borut Pavlič in Bojan Svetek za člane UO. Za delegate Delegatske skupščine so izbrani Olivera Cergol Milošević, Slobodan Pejko- vić, Tina Benić Torkar, Andrej Plesničar, Rumica Topić, Snežana Mašić Svetek, Komljenović Ana in Jasmina Veselinov. Po uradnem delu je sledilo druženje.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: Maja Cvejić

GOSTOVANJE V PRAGI NA ČEŠKEM

Od 31. maja do 4. junija 2023 je Društvo Slovencev Kredarica iz Novega Sada pod vodstvom predsednika Đorđeta Veselinova organiziralo gostovanje pri gostitelju Slovensko Društvo Jože Plečnik v Pragi na Češkem. V kulturnem programu so sodelovali Moška pevska skupina Fantje, Ženska vokalna skupina Verse in Mešani pevski zbor Društva Slovencev Kredarica pod vodstvom dirigenta in umetniškega vodja mag. Boruta Pavliča ter učenci Dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije pod mentorstvom učiteljice Rut Zlobec.

V četrtek 1. junija 2023 so nastopili v dvorani Društva Lastavica v Pragi. Program je bil zelo pester, saj so pevci vseh treh skupin zapeli slovenske pesmi ter pesmi iz bogatega multikulturalnega repertoarja, ki ga negujejo z namenom povezovanja slovenske kulture s kulturo narodov in narodnosti, ki živijo v Novem Sadu, v Vojvodini in Srbiji. Učenci dopolnilnega pouka so se predstavili z recitalom o Jožetu Plečniku, slovenskem arhitektu, ki je deloval tudi na Češkem.

V petek 2. junija 2023 se je Društvo Slovencev Kredarica predstavilo na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Pragi, kjer je bil poleg kulturnega programa s predstavitvijo knjige dr. Alenke Jensterle Doležal: Slovenske sledi v češkem okolju, organiziran sprejem pri veleposlanici Republike Slovenije v Pragi nj. eks. Tanji Strniša. Po pristrčnem sprejemu so še zapeli nekaj pesmi, potem pa so si ogledali kulturnozgodovinske in turistične znamenitosti Prage s poudarkom na znamenitosti, ki zadevajo slovensko kulturo na Češkem.

V soboto 2. junija 2023 so obiskali znamenite tople Karlovy vary. V nedeljo 3. junija 2023 so se srečali z učiteljico dopolnilnega pouka slovenskega jezika, kulture in tradicije Heleno Poche, ki deluje na Češkem ter skupaj obiskali znamenito Plečnikovo cerkev.

V popoldanskem času so krenili na dolgo pot proti Novemu Sadu in se okoli polnoči vrnili domov polni vtisov o pristrčnem sprejemu pri slovenskih rojakih

na Češkem in uspešni realizaciji kulturnega programa, kjer so pokazali negovanje slovenske kulture in tradicije skozi zborovsko glasbo in recitacije.

Projekt so podprli Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Pokrajinski sekretariat za kulturo Avtonomne pokrajine Vojvodine, Veleposlaništvo Republike Slovenije v Pragi, Slovensko Društvo Jože Plečnik in Društvo Lastavica v Pragi.

Posebna zahvala veleposlanici Republike Slovenije v Pragi, nj. eks. Tanji Strniša in pooblaščenici ministrici-namestnici veleposlanice Niki Rotar, dr. Alenki Jensterle Doležal za predstavitev knjige Slovenske sledi v češkem okolju, učiteljici Heleni Poche za pomoč pri organizaciji in realizaciji gostovanja ter za ogled Plečnikove cerkve, predsednici Društva Lastavica Jeleni Čirić za gostoljubje v prostorih Društva Lastavica, predsedniku Slovenskega Društva Jože Plečnik Izto-

ku Toplaku za vabilo in organizacijo gostovanja. Zahvala tudi učiteljici Rut Zlobec za izjemni recitatorski program in koordinacijo s slovenskimi predstavniki v Pragi ter nastopajočim učenkam in učencem, umešniškemu vodji mag. Borutu Pavliču za skrbno izbran pevski program in pevkam in pevcem DS Kredarica

za izvedbo ter vsem, ki so sodelovali pri organizaciji in realizaciji tako zahtevnega projekta.

Tekst: Đorđe Veselinov

Foto: Dušan Vujošević

DAN DRŽAVNOSTI

Dne 25. junija 2023 je bil slavnostni koncert ob Dnevu državnosti Republike Slovenije v Reformatorski cerkvi v Novem Sadu. Na ta dan je Slovenija pred enaintridesetimi leti postala samostojna država.

Po uvodnem nagovoru predsednice UO DS Kredarica Elze Ajduković je sledil glasbeni program, kjer so se predstavile Ženska vokalna skupina Verse, Moška pevka skupina Fantje in Mešani pevski zbor Društva Slovencev Kredarica.

Koncerta so se udeležili častni predsednik Društva Ivan Zavrtanik in člani DS Kredarice ter Novosadčani. Koncert je bil tudi humanitarnega značaja. Hvala vsem, ki so darovali pomoč za zdravljenje Šuković Danilu 15-letnem dečku iz Novega Sada, ki je zbolel za Hočkinovim limfomom in se zdravi v Bologni. Zahvala dr. Elemirju Botošu, škofu Reformatorske cerkve in vsem, ki so prispevali k organizaciji koncerta.

Besedilo: Elza Ajduković

PROF. VERA SIMENDIĆ FELLE diplomirana pedagoginja in pedagoginja baleta

Glasbena in Baletna šola v Novem Sadu sta 7. septembra 2021 preseljeni v novo sodobno poslopje z moderno opremljenim šolskim pohištvom, multimedialno in računalniško opremo ter glasbenimi instrumenti na površini 14.814,50 m², kjer je razen obeh šol tudi prva mestna Koncertna dvorana. Zelo pomemben dosežek za Novi Sad – Evropsko prestolnico kulture 2022. Projekt je v celoti financiralo Mesto Novi Sad.

To bo središče kulture Novega Sada, je med ostalim na otvoritvi rekla aktualna ravnateljica Glasbene šole Isidor Bajić, Radmila Rakin Martinović in se zahvalila vsem, ki so pripomogli k uresničitvi tako zahtevnega projekta.

Ravnateljica Baletne šole danes, Sanja Vučurević je izrazila pričakovanje, da bo ustanova postala stičišče učencev baletnih šol iz Srbije in regije, kjer bodo organizirana republiška tekmovanja, festivali, sčasoma tudi mednarodna tekmovanja. Poudarila je tudi, da se veliko govori o ustanovitvi Baletne akademije, za kar so sedaj doseženi pogoji.

Doseženi pogoji za dalji razvoj baleta, celo za nastanek baletne akademije, so me navdihnili, da se spomnimo samih začetkov baletne umetnosti v Novem Sadu. Ob tej priložnosti vam predstavljam profesorico Vero Simendić Felle, diplomirano pedagoginjo in pedagoginjo baleta, dolgoletno ravnateljico Baletne šole v Novem Sadu.

Ali bi mi, prosim, povedali nekaj o sebi?

Rojena sem 4. septembra 1936 v Zagrebu. Moja družina, mati, oče in starejša sestra so se nastanili v Zagrebu, saj so starši tam dobili zaposlitev. Tako se je zgodilo, da sem se jaz rodila v Zagrebu in tam se je začelo moje zgodnje otroštvo.

Toda kmalu po izbruhu druge svetovne vojne leta 1941, je moja celotna družina, prav tako pa tudi mnoge druge družine srbske nacionalnosti, internirana v Srbijo v Topolo. Spomini na to zgodnje obdobje mojega otroštva so zelo sveži, vendar takrat kot otrok tega nisem razumela ali doživela kot tragičen dogodek. Obdobje vojne vse do 1945 je moja družina preživljala v Topoli in to kot begunci. Čeprav so to bila leta pomanjkanja, revščine in negotovosti, imam jaz kot majhna deklica lepe spomine na to obdobje.

Ali nam lahko poveste kakšno zanimivost?

V Topoli je v tem času in med vojno aktivno živelo in delovalo otroško gledališče in tu sem se prvič srečala z glasbo in plesom. Spominjam se, da sem bila kot majhna deklica očarana nad glasbo, ter sem že v Topoli imela priložnost hoditi k enemu profesorju k pouku violine. Prav tako se spominjam, da me je on izredno hvalil in govoril, da imam absolutni posluh. Sveži so mi tudi spomini na prihod Duška Trninića, našega znamenitega baletnega umetnika in koreografa v Topolo. Tedaj je on kot mladi plesalec, nekako prispel v Topolo s svojimi španskimi plesi in jaz sem bila enostavno očarana. To je bilo moje prvo srečanje s plesom in gibi.

Razvoj baleta v Novem Sadu? Povejte nam nekaj o tem?

Po končani vojni se je moja družina odselila v Novi Sad in sem jaz tam nadaljevala svoje šolanje. Kmalu sem izvedela, da v Novem Sadu obstaja ritmična sekcija, kamor sem se takoj vpisala. Tako so se začeli moji prvi koraki in stik s plesom. Iz te ritmične sekcije je kasneje tudi ustanovljena Baletna šola, v kateri sem jaz v prvi generaciji tudi diplomirala. Lahko rečem, da sem bila od same ustanovitve Baletne šole

v Novem Sadu vseskozi neločljivi del te šole, najprej kot njena učenka, kasneje kot pedagoginja zaposlena tukaj v šoli, na koncu pa tudi ravnateljica vse do upokojitve.

Kaj je vplivalo na odločitev za balet?

Enostavno, to je bila ljubezen na prvi pogled. Od malega sta me navduševali glasba in plesni gibi in nekako me je življenje združilo s tema umetnostima. Kot dijakinja tedanje Državne baletne šole, sem si pridobila prva znanja o tem, kaj je to baletna umetnost. Vse to je bilo v tem času šele v povojju, leta 1950 pa je bil ustanovljen tudi baletni ansambl pri Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu. Bila sem prva generacija diplomiranih dijakinj, toda po krajši plesni karieri sem se opredelila za pedagoško delo in sem se vrnila v Baletno šolo v Novem Sadu, da bi svoje znanje posredovala mladim generacijam.

Moje dalje izpopolnjevanje je šlo naprej in leta 1973 sem odšla v tedanji Lenjingrad (sedaj St. Petersburg) v znamenito Baletno šolo „Agripine Vaganove“ na dalje izpopolnjevanje. Bilo je to ključnega pomena in to me je oblikovalo kot baletno pedagoginjo s pravim akademskim znanjem na področju plesa.

Vzporedno z izpopolnjevanjem baleta, sem dokončala tudi študij Pedagogike na Filozofski fakulteti v Novem Sadu. Med pedagoškim delom sem odnegovala veliko število znanih baletnih umetnikov, moji dijaki pa so dosegali zavidanja vredne kariere v baletu.

Kot ravnateljica šole sem se izredno trudila, da se šola v profesionalnem smislu razvija, zato sem zadovoljna, da mi je leta 1983 uspelo, da Baletna šola iz Srbskega narodnega gledališča dobi preselitev v novo poslopje v Jevrejski 7 v Novem Sadu. Bili so to takrat veliki koraki in nove možnosti za dalji razvoj baletne umetnosti.

Vaš zgled in Vaši sodelavci?

Med leti službovanja v šoli smo tesno sodelovali z drugimi gledališkimi hišami, vendar bi tukaj izpostavila sodelovanje s Slovenskim narodnim gledališčem v Mariboru, kje še danes pleše veliko število dijakinj in dijakov iz novosadske Baletne šole.

Tesno smo sodelovali z znamenitim slovenskim koreografom Ikom Otrinom, ki je postavljal mnoge predstave v Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu. Otrin je v profesionalnem smislu izredno cenil dijake novosadske baletne šole, zlasti pa naše nadarjene moške plesalce.

Med mojo kariero sem sodelovala z mnogimi znanimi koreografi doma in v tujini (Natalija Dudinskaja in Konstantin Sergejev, Vladimir Logunov, Iko Otrin,

Milica Jovanović, Robert Kljavin...). Bil je to čas izjemnega razvoja baletne umetnosti pri nas. Vsekakor, ko govorimo o baletni umetnosti, se pa še vedno stremi k dosežkom ruskega klasičnega akademizma kot vrhunca v baletni umetnosti.

Vaša posebnost?

Ko govorim o sebi, moram vedno poudariti, da se moja primarna profesionalna opredelitev nanaša na področje klasičnega baleta in karakternih plesov. Te predmete sem z uživanjem predavala vrsto let v šoli in uživala ustvarjavši iz učencev budoče baletne umetnike. Tisto, kar mi je neizmerno vzbujalo zadovoljstvo je, ko gledam naše bivše učence na sceni kot profesionalne baletne plesalce.

Kako je potekalo vaše delo?

Moja kariera je bila zelo dolga in uspešna. Menim, da sem za sabo pustila utrjeno pot budočim generacijam. Mnogi moji učenci in učenke so osvajali številne nagrade na baletnih tekmovanjih, bodisi tukaj bodisi v tujini. V času mojega mandata kot ravnateljice Baletne šole v Novem Sadu je 1989 šola dobila Oktobrsko nagrado Mesta Novi Sad. Toda jaz smatram, da je zame osebno najvišje priznanje Nagrada za življenjsko delo, ki mi je vročena s strani Združenja baletnih umetnikov Srbije. Vse to so lepi in nepozabni trenutki, ki so zaokrožili mojo kariero.

Vaša družina?

Glede moje družine, imam dvojčka-hčerko in sina. Onadva sta moja velika radost in moč. Moj sin, Aleksandar Felle je končal študij medicine v Novem Sadu in živi in dela v Nemčiji. Zelo smo pristni in pogosto preživljamo dopuste skupaj v Slovenj Gradcu. Moja hčerka, Sanja Vučurević, je krenila po mojih korakih. Končala je Baletno šolo v Novem Sadu in bila je solistka baleta Srpskega narodnega gledališča. Razen plesnega angažmaja je Sanja končala tudi študij Jugoslovanske književnosti na Filozofski fakulteti v Novem Sadu, od 1996. leta pa dela v Baletni šoli v Novem Sadu. Od 2011. leta opravlja funkcijo ravnateljice Baletne šole v Novem Sadu.

Vaše vezi s slovenstvom?

Ko sem hodila v Gimnazijo Jovan Jovanović Zmaj v Novem Sadu, sem spoznala svojega bodočega moža Dražena Felleja. Od prvega dne, ko sva se spoznala pa vse do danes sva skupaj odraščala, vstopila v zakonski stan, si ustvarila družino in gradila svoji karieri. Moj mož, po narodnosti Slovenec, je bil vedno privržen in pristen s svojo družino in sorodniki v Sloveniji. Ob njem sem že kot njegovo dekle preživljala čudovite trenutke v prelepem Slovenj Gradcu, mestu od koder

je družina mojega moža. Koroška regija, ki jo imam najraje, nama je bila kot drugi dom. V Slovenj Gradcu je družina Felle zelo številna in vedno uživamo, ko preživljamo čas z vsemi njimi tam.

DS Kredarica in Vi?

Moj mož prof. dr. Dražen Felle, močno povezan s slovenstvom, je po ustanovitvi Društva Slovencev Kredarica postal eden od njegovih prvih članov. Takoj po njegovi včlanitvi sem tudi jaz, kot njegova žena, z zadovoljstvom postala članica Društva Slovencev Kredarica. Ves čas obstoja Društva Slovencev

Kredarica sem spremljala razvoj Društva kot članica in zvesta publika.

Kaj bi sporočili članom Društva?

Članom Društva Slovencev Kredarica bi sporočila, naj bodo vztrajni in naj širijo nove ideje, naj svojo tradicijo čim bolj in čim več predstavljajo v našem mestu. S svojo kulturo, tradicijo in čudovito tradicionalno slovensko glasbo in plesom naj še naprej nadaljujejo s predstavitvijo le teh v tukajšnjem okolju, saj se edino tako lahko povezujejo ljudje in okolje.

Pogovor vodila: Marija Lovrić

Foto: Đorđe Veselinov

VPIS V POSEBNI IMENIK SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE V SRBIJI

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin v Republiki Srbiji iz leta 2009 omogoča vpis v Posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine v Srbiji. Obrazec za vpis lahko prevzamete na zah-tev_pbs_upis_slovenacki.

Na podlagi Zakona o varovanju osebnih podatkov, ki velja od 1. 1. 2009, lahko izpolnjen obrazec za vpis v posebni volilni imenik osebno dostavite pristojni občinski upravi, kjer imate prijavljeno prebivališče – ob predložitvi osebne izkaznice ali pa ga skupaj s fotokopijo osebne izkaznice pošlje-

te priporočeno na naslov vaše pristojne občinske uprave. Pristojna občinska uprava bo na vaš naslov v 15 dneh poslala Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik.

Vpis v posebni volilni imenik je oproščen plačila administrativnih stroškov. Z vpisom v posebni volilni imenik se ne izgubijo druge volilne pravice. Z Odločbo o vpisu v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah Slovenskega nacionalnega sveta.

**“KMALU VEL BOM PO SLOVENSKI ZEMLJI, PEL BOM, VRISKAL OD
VESELJA ...” – Karel Destovnik - Kajuh**

**“LIST IZ MOJE SLOVENSKE DRUŽINSKE KRONIKE”
po zgledu Visoške kronike Ivana Tavčarja**

PESEM – ZGODBA - ESEJ

**OB 100-LETNICI ROJSTVA PESNIKA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA
IN 100-LETNICI SMRTI PISATELJA IVANA TAVČARJA**

KAREL DESTOVNIK-KAJUH

Karel Destovnik-Kajuh je slovenski pesnik, prevajalec, partizan in narodni heroj. Rodil se je 13. decembra 1922 v Šoštanju in umrl 22. februarja 1944 na Žlebnikovi domačiji v Šentvidu pri Zavodnjah.

Kajuhovi literarni začetki segajo v leto 1938. Objavljal je v Mladem Prekmurcu, Srednješolcu, Novem Srednješkolcu, Mladi Sloveniji, kasneje v Slovenskem poročevalcu, Slovenski mladini, Sodobnosti, Naši ženi...

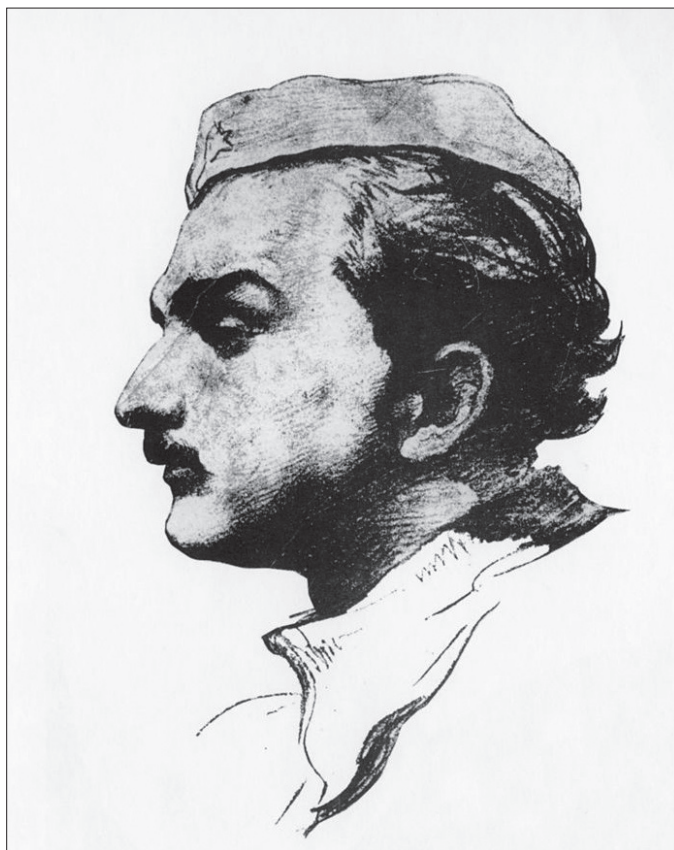
Skozi kulturno aktivnost v rojstnem kraju se je zblížal z Marijo Medved, ki je bila njegova prva ljubezen. Tako je njegova socialna poezija, za katero je navdih črpal iz kapitalistično-nemškutarskega okolja rojstnega mesta, dobila še ljubezensko razsežnost.

Kajuh je zaradi napredne usmeritve proglašen za državnega sovražnika in 20. januarja 1941 poslan v taborišče v Međurečju pri Ivanjici v Srbiji, kjer je bilo kakšnih tisoč Slovencev, Bosancev in Makedoncev in tam preživel dobrih štirinajst dni. Ob napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941 se je hotel priključiti uporju jugoslovanske vojske, vendar je bil poskus v policijski akciji razbit. Kajuh se je vrnil v Šoštanj s pljučnico in poškodbo reber. Že 28. aprila so ga gestapovci aretirali in odpeljali v zapore v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, po zasliševanjih in mučenju so ga izpustili. Ker se v Šoštanju ni več počutil varnega, je sredi septembra odšel v Ljubljano. V Ljubljani se je vključil v ilegalno gibanje kot sodelavec Varnostno-obveščevalne službe (VOS), tajne službe Komunistične partije Slovenije, za katero je opravljal naloge, ter sodeloval v kulturnem življenju okupiranega mesta.

Na silvestrovanju 1941 je spoznal Silvo Ponikvar. Ljubezen do domovine in ljubezen do Silve je združil v ciklu ljubezenskih pesmi (Bosa pojdiva, Samo en cvet...), ki jih je pošiljal v italijanski zapor, kjer je bila Silva zaprta.

Bivanje v ilegali v Ljubljani je za Kajuha postalo prenevarno, zato je avgusta 1943 odšel k partizanom na Dolenjsko in v Posavje. Silvi je pred odhodom pustil svoja besedila, ki sta jih zakopala pod češnjo na vrtu Ponikvarjevih v današnji Kurilniški (prej Vošnjakovi) ulici. Med partizani je postal vodja kulturniške skupine XIV. udarne divizije NOV in POS, ki je pripravila številne mitinge na osvobojenem ozemlju Dolenjske.

Kot komunist je verjel v zmago nad okupatorjem in v novo družbeno ureditev. V partizanih je napisal dve ali tri pesmi, med njimi Pesem štirinajste divizije, 18. novembra 1943 pa je v baraki v Starih Ogencah na Notranjskem izšla njegova prva pesniška zbirka sedemindvajset pesmi, v nakladi 38 izvodov. Pesmi

je po pesnikovem nareku tipkala plesalka, soborka iz kulturniške skupine, Marta Paulin - Brina, s katero je imel pesnik v zadnjih mesecih življenja posebej globok odnos.

XIV. divizija je 6. januarja 1944 odšla iz Suhorja na Štajersko, da si pridobi nova ozemlja, privrženca in borce, tja je prišla 6. februarja. Tu jo je dočakala težka nemška ofenziva na Paški Kozjak in ostra zima. Kulturniška skupina XIV. divizije se je 22. februarja namestila na Žlebnikovi domačiji v Zavodnju nad Kajuhovim rodnim Šoštanjem. Zvečer je hišo napadla nemška patrolja. Kajuh je bil ob prvih streljih mrtev. Partizani so odšli, vaški župnik pa je pomagal pri skromnem pogrebu. 21. julija 1953 so pesniku posmrtno podelili red narodnega heroja, postal je edini slovenski kulturnik tega časa s tem priznanjem.

Pesniški opus Karla Destovnika - Kajuha je tipičen za predstavnika slovenske književnosti prve polovice 20. stoletja, obenem pa prebija meje izrazito lirskih literarno-interpretativnih prvin in se močno navezuje na realpolitično dogajanje v slovenskem, evropskem in svetovnem okolju 30. in 40. let 20. stoletja.

Vsebinsko se pesmi v zgodnjem obdobju navezujejo na ekspresionistično usmerjenost lirskega subjekta v notranji svet, katerega temelje predstavljajo motivike stiske, notranje razklanosti, slutnjo katastrofične prihodnosti, povezane z mladostniškim optimizmom občutenja sedanosti. Pri Kajuhu v predvojnem obdobju nastaja izrazito angažirana lirika, prežeta s so-

Red narodnega heroja Jugoslavije

cialnim realizmom, slovenskim narodnostnim vprašanjem ter socialno in družbeno tematiko.

Kot mnogi pesniki je tudi Kajuh uporabljal avantgardne stilistične in slogovne prvine dobe, v zgodnjem obdobju ustvarjanja se čuti vpliv ruskih revolucionarnih pesnikov.

Z napadom na Jugoslavijo oz. Slovenijo se je Kajuh izoblikoval v najpomembnejšega slovenskega partizanskega lirika, ki je pozival k upor. Lirika je zaradi vojnega časa kmalu postala najpomembnejša zvrst književnosti. Pri pojavu partizanske lirike na Slovenskem je prišlo do enakopravnosti med pesniki, ustvarjali so jo pesniki iz proletariata in predstavniki inteligence ter bogatejši meščani, ni bilo socialnih in finančnih razlik, bila je najpomembnejša vsebina njihovih pesmi. Zaradi socialne angažiranosti in aktiv-

nega sodelovanja pri upor. med vojno, je Kajuh postal najpomembnejši med vsemi medvojnimi ustvarjalci. Njegove pesmi so imele odkrito agitacijsko in mobilizacijsko vlogo, uspešno prepletale tematiko boja z motivi ljubezni, družine z močno navezanostjo na mater in smrti, priljubljenost so pridobile zaradi neposrednosti, melodičnosti, natančno izoblikovane retorične sheme ter predvsem zaradi preprostosti. To prepletanje se pojavlja zlasti v pesmih *Pesem talcev*, *Materi padlega partizana*, *Pred smrtjo*, vrhunec pa doseže pri pesmi *Bosa pojdiva, dekle, obsorej*.

Po njem se imenujejo šole, ulice in parki v Sloveniji. Izbrana dela so: *Hoteli so*, *Slutnja*, *Novoletni sonet*, *Češki*, *Med ljudi bom šel*, *Pomladni sonet*, *Večerna impresija*, *Ne joči, mati...* *Kakor padajo snežinke*, *Pred smrtjo*, *Večerna meditacija*, *Ljubici za veliko noč*, *Moj ded*, *Moj stric*, *Moj oče*, *Nora Štefa*, *Pismo iz internata*, *Ti in jaz*, *Znamenja*, *V nočeh pred vstajenjem*, *Stara žalostna*, *Žalostna*, *Žalostna pesem bajtarja Drejca*, *Zaplenjeno pismo bivšega nemškega tov. s fronte*, *Naša pesem*, *Iz pisma*, *Jesenska pesem*, *Dekle, dekle moje*, *Divje kakor lačni psi*, *Poetom*, *Drobna pesem*, *Nenapisano pismo iz ječe*, *Jesenska*, *Kralj Matjaž*, *Kje si, mati*, *Zakaj, tovariš*, *Poglobimo boja struge*, *Mogočne pesmi bomo peli*, *Ko človek bo človeka prepoznal*, *Borec dekletu*, *Mostovi*, *Mrtvim tovarišem*, *Ob oddaji radijskih aparatov*, *Po tisočih letih*, *Kmetova pesem*, *Slovenska pesem*, *Sovjetskim herojem*, *Pred velikim rojstvom*, *Partizanovo slovo*, *Pesem matere treh partizanov*, *Dekle v zaporu*, *Pesem talcev*, *Ne klonimo, tovariši*, *Matere, matere naše trpeče*, *Večerna meditacija*, *Materi padlega partizana*, *V slovenskih vaseh*, *Bosa pojdiva, dekle obsorej*.

IVAN TAVČAR

Ivan Tavčar je slovenski odvetnik, politik in pisatelj, rojen 28. avgusta 1851 v Poljanah nad Škofjo Loko, umrl 19. februarja 1923, v Ljubljani.

Književnost ga je navdušila že v dijaških letih in tudi sam se je kmalu preizkusil v pisanju. Po koncu gimnazije 1871 je študiral pravo na dunajskem vseučilišču in začel objavljati v raznih revijah (mariborska Zora, Stritarjev Zvon, Ljubljanski zvon, Slovan). Med študijem je odslužil enoletni vojaški rok. Leta 1875 je postal odvetniški pripravnik v Ljubljani in se 1877 zaposlil pri Mencingerju v Kranju. V Ljubljano se je vrnil 1880, kjer je ostal do smrti. Leta 1884 je odprl lastno odvetniško pisarno. V letih od 1886 do 1902 je bil predsednik Dramatičnega društva.

Politično kariero je začel v kranjskem deželnem zboru, kjer je skupaj z Ivanom Hribarjem sestavljal jedro radikalne skupine liberalnega tabora. Nekaj

časa je urejal tudi strankino glasilo Slovenski narod. V letih 1901 do 1907 je bil poslanec, od 1911 do 1921 pa ljubljanski župan. V Narodni vladi SHS je bil poverjenik za prehrano.

Poročen je bil s Franjo Tavčar, roj. Košenini, ki je bila pomembna osebnost slovenskega ženskega gibanja. Zaradi njenih spodbud je bil zelo dejaven v številnih narodnih društvih. Bil je predsednik Kluba slovenskih biciklistov, prve slovenske kolesarske organizacije, predsednik Narodne čitalnice v Kranju in ljubljanskega Sokola. Bil je ustanovitelj Pisateljskega podpornega društva in večletni pravni zastopnik, 1889 je bil soustanovitelj društva Pravniki, 1904 pa Društva slovenskih književnikov in časnikaarjev.

Leta 1921 je izvoljen za častnega meščana v Ljubljani, pred tem tudi v Celju, Kamniku, Kranju, Krškem in Šoštanju. V zadnjih letih svojega življenja je opustil javno delovanje zaradi bolezni.

Vedno se je rad vračal v domačo Poljansko dolino, kjer si je leta 1893 kupil posestvo s kmečkim dvorcem Visoko. Umrl je v Ljubljani, pokopan pa je v kapeli nad visoško graščino. Po njem se danes imenuje več ulic in Osnovna šola Ivana Tavčarja v Gorenji vasi.

Literarni opus je začel je s pesnikovanjem, nadaljeval s prozo, ki jo je pisal do konca svojega življenja. V svojem zgodnjem literarnem ustvarjanju se je zgleđoval po Stritarju. Pogosto je v svojih delih idealizir

iral slovensko kmetstvo in opisoval čudovito naravo. Uprabljal je tudi psevdonim Emil Leon. V pesmih prevladuje ljubezenska tematika, pisal pa je še politične zbadljivke in pesmi, posvečene domovini. Leta 1884 sta v Kresu izšli Jesenski pesmi: *Poglej, na polje slana pada* in *Prepozno*, posvečeni umrli Emiliji in novi izvoljenki Franji. V intimnem opevanju Emilije pokaže njeno nedostopnost. Navdihovala ga je tudi v naslednji pesmi *Gazela*, ki jo je objavil v *Zori* leta 1872. Književne prispevke je začel objavljati med študijem v dijaškem lističu *Slavec*. Pozneje je objavljaval v *Stritarjevem Zvonu*, v *Zori*, v *Ljubljanskem zvonu*, v *Slovanu*. Svojo prvo pripovedko je objavil v *Slavljanskem jugu* pod naslovom *Primola* leta 1868. Njegovo edino odrsko delo je skeč *Erazem iz jame*, napisal ga je v srednji šoli in podnaslovil kot žaloigra.

Tavčar velja za enega najboljših slovenskih pripovednikov 19. stoletja. V njegovih delih se vidi povezava s kmečkim okoljem iz katerega je izhajal. Prvi prozni deli sta bili *Slavec* in *Poldne na deželi*. Tavčar je svoje pisateljstvo začel z ljubezenskimi novelami. V eni prvih, *Doni Klari*, je prvič izrazil nazor, da je ljubezen človeku v pogubo, ki se kasneje periodično pojavlja v njegovih delih. V *Bolni ljubezni* in *Mladih letih* se kaže njegova družbena prizadetost ter boj mladega junaka z aristokracijo, ki se pogosto konča nasilno. Smrt kot rešitev se pokaže tudi v *Soror Pia*. Napisal je tri novele z zgodovinsko tematiko: *Tiberius Pannonicus*, *Kuzovci* in *Vita vitae meae*. V *Ljubljanskem zvonu* je leta 1894 izdal štiri novele *V Zali*, prva z zgodovinsko tematiko, druge tri pa s kmečko tematiko. Napisal je tudi nekaj črtic. Ena prvih je *Meine Schwester Elisa*, zasnovana kot petdejska tragedija. Nadaljeval je z bolj realističnimi črticami, izdal jih je pod naslovom *Med gorami* kot slike iz Loškega pogorja. Izhajale so med 1876 in 1888 v *Zori*, *Zimskih večerih* in *Povestih*. V ciklu je 12 črtic: *Holekova Nežika*, *Gričarjev Blaže*, *Tržačan*, *Moj sin*, *Kako se mi*

ženimo, Kalan, Kobiljekar, Grogov Matijče, Posavčeva češnja, Šarevčeva slika, Kočarjev gospod, Miha Kovarjev. Napisane so v prvi osebi ednine, ki pa ni osebna izpoved, temveč je opisana usoda ljudstva. Govori o revščini, krutosti in brezobzirnosti ljudi. Svojo zadnjo lirično črtico *Pomlad*, ki ni v ciklu, je posvetil nadškofu Strossmayerju. Poleg pisanja črtic in novel je pisal romane. V Ljubljanskem zvonu je 1884 izdal roman *Mrtva srca*, 1876 je izšel *Ivan Slavelj*, 1881 pa *Otok in Struga*. Leta 1885 je izdal *Janez Solnce*. Njegovo najboljše delo, zgodovinski roman *Izza kongresa* je izšlo 1905. Delo je pisal med sejami v dunajskem parlamentu. Prikazal je različne značaje ljudi. Leta 1917 je v Ljubljanskem zvonu izdal roman *Cvetje v jeseni*, po katerem je 1972 posnet po mnenju Slovencev najlepši slovenski film vseh časov. Najbolj znano delo

Visoška kronika je napisal 1919 in objavil v Ljubljanskem zvonu. Tavčar je hotel napisati trilogijo, vendar je zaradi smrti je nastal samo en del. Idejo je dobil, ko je kupil posestvo na Visokem in našel družinsko kroniko prejšnjih lastnikov. Napisana je v obliki kronike, ki jo pripoveduje Izidor Khalan. Glavna tema je pokoritev za grehe očeta.

Najbolj znana dela so *Ivan Slavelj*, *Vita vitae meae*, *Mrtva srca*, *Janez Sonce*, *Med gorami* – zbirka kratkih pripovedi, *Grajski pisar*, *4000*, *V Zali*, *Izza kongresa*, *Cvetje v jeseni*, *Mlada leta*, *Visoška kronika*. Novele *Dona Klara*, *Povest v kleti*, *Bolna ljubezen*, *Valovi življenja*, *In vendar -!*, *Soror Pia*, *Antonio Gleđević*, *Čez osem let*, *Gospod Ciril*, *Tat*, *V Karlovcu*. Črtice *Meine schwester Elisa*, *Nasproti stari palači*, *Gospa Amalija Margareta*, *Prijatelj Radivoj*.

REZULTATI LITERARNEGA NATEČAJA

Literarni natečaj je bil objavljen 30. 4. 2023, rok za oddajo je bil 30. 06. 2023.

Sodelovali so člani slovenskih društev in učenci DPS v Srbiji. V veljavnem roku je prispelo 12 zapisov od posameznikov iz slovenskih društev v Srbiji.

Prejete zapise je obravnavala komisija.

- predsednik komisije Roman Vehovec, publicist
- članica komisije Sonja Golubović, profesorica marksizma
- članica komisije Nataša Dimitrijević, učiteljica angleškega jezika

Nagrajeni udeleženci:

1. mesto:

DARILO ZA KATARINO Marija Lovrić, DS Kredarica Novi Sad

2. mesto si delita:

POMLAD 2023 Tatjana Kereši, DS Kredarica Novi Sad

LIST IZ MOJEGA OTROŠTVA Snežana Miladinović, DS Kredarica Novi Sad

3. mesto si delita:

KMALU VEL BOM Cvetka Vučković, DS Kula Vršac

PESNIK UPORA Dimitrije Đuričin, DS Planika Zrenjanin

Ostali udeleženci natečaja:

NA GODOVANJU MOJE BABICE Marija Đukić, DS Emona Ruma

SAŠA Dušanka Tomić, DS Sava Beograd

KMALU VEL BOM PO SLOVENSKI ZEMLJI, PEL BOM, VRISKAL OD VESELJA KAJUH Marija

Milovanović, SKS France Prešeren Niš

LIST IZ MOJE SLOVENSKE DRUŽINSKE KRONIKE Vida Starc, DS Kula Vršac

LIST IZ MOJE SLOVENSKE DRUŽINSKE KRONIKE Maja Cvejić DS, Kredarica Novi Sad

KMALU BOM NA SLOVENSKI ZEMLJI Marjeta Pižurica, DS Kredarica Novi Sad

KOPRSKO SONCE Slobodan Ubiparip, DS Kredarica Novi Sad

Šesti literarni natečaj je uspešno zaključen. Vsi zapisi so bili po ocenah komisije zelo zanimivi in so letos, kot sami člani komisije pravijo, imeli težko nalogo izbrati najboljše med vsemi. Negovanje pisnih besedil v slovenskem jeziku je zelo pomembno pri nas Slovincih in slovenskih potomcih izven domovine, saj vzpodbuja branje, poslušanje in razumevanje slovenskega jezika ter lastno pisno izražanje, kar ni enostavna naloga, saj mnogi niso rojeni v Sloveniji in se slovenščino učijo samo pri dopolnilnem pouku. Zato še posebej pozdravljamo vse, ki ste ali sodelujete na naših natečajih in se vam neizmerno zahvaljujemo za trud in vztrajnost. Čestitamo nagrajencem ter vsem udeležencem in udeleženkam natečaja. Zahvaljujemo se predsedniku in članicama komisije za pomoč pri ocenjevanju ter učiteljicam in učiteljem DPS v Društvih Slovencev, ki so vzpodbujali in pomagali učencem pri pisanju zapisov.

Vsi prispevki so objavljeni v prilogi tega Biltena Kredarica. Slavnostna podelitev nagrad in zahval nagrajencem in vsem udeležencem bo novembra 2023 na manifestaciji XI. Dnevi slovenske kulture v Novem Sadu.

PRVONAGRAJENI ZAPISI

DARILO ZA KATARINO

Minjon paradižniki,
 pest drena
 in prgišče lešnikov
 leži na mizi;
 črno grozdje, rdeča jabolka
 (da boš rdeča)
 in eno hruško
 je prinesla babica iz vasi
 - darilo zate,
 deklica moja.
 Prinašam ti še
 veliko pozdravov,
 žvrgolenje ptic zelenih,
 siničk in lastovk,
 spev nekega slavčka
 in zvezdne utrinke
 v toplih večerih
 nad našo hišo
 - zate,
 ko spiš in rasteš,
 deklica moja.

Marija Lovrić, DS Kredarica Novi Sad

POMLAD 2023

Sremski Karlovci

19. marec – Danes je bilo prav lepo vreme, pa se sem popoldne odpravila na kratek sprehod proti Stražilovu, ampak samo do vinarne Veritas, saj nimam več kondicije kot včasih, pa tudi družbe nisem imela in je potem manj zanimivo. Tudi malo nevarno je zaradi številnih avtomobilov, ki hitijo proti Stražilovu ali z njega proti Sremskim Karlovcem. Zato pešci morajo biti previdni in se umikati popolnoma na rob, izven ceste, zlasti ko se avtomobili vozijo vstric zraven njih. Da ne omenjam prahu in izpušnih plinov... Vseeno pa me ni motilo uživati v lepoti zgodnje pomladi... Pozornost na ulici mi je najprej privabila prazna parcela, ki je polna narcis, najlepših ravno v tem letnem času. Nato so me navdušili poganjki mandeljnov izrastli iz starega štor, polni cvetov. Danes sem vseeno odšla malo dlje od vinarne, saj so me vabili čudoviti stari iglavci. Med vsako njihovo skupinico se skriva stara počitniška hiška. Tudi hrib na drugi strani ni tako slab... Ko sem se vračala, zanimiva ograja iz kdo ve koliko stare vinske trte... Ena med deskami razporejena žarkasto kot sonce. Na novem objektu mlade marelice v cvetenju, tudi za hribom.

27. marec – Moram se pohvaliti z vrtom pred našo hišo, za katerega je zaslužen pretežno moj mož. Vrt je

tem letnem času najlepši, saj imamo tri vrste narcis, malo hijacint, magnolijo, dva ali tri grme forsitijske in japonske kerije. Naša magnolija glede na druge zamuja s cvetenjem, saj se še ni popolnoma razcvetela... Narcise so prečudovite in žal mi je, ko bodo v naslednjih dneh cvetovi poškodovani zaradi vetra in dežja, ki ju vremenoslovci napovedujejo... Ko vse te rastline odcvetejo, vrt ne bo več tako lep, toda prišli bodo tulipani in šeboji na enem delu, medtem ko bo drugi del zelen, pod trato. V hladu pred samo hišo so zimzeleni (Vinca minor, pa tudi Vinca major), ki jih je starejša hčerka davno posadila... Tu je tudi pajek namesto insektov...

5. april – Žalostna sem, ker današnji otroci res nimajo prostora za igranje, niti na igriščih (saj jih ni dovolj, če pa so, se ne vzdržujejo) kaj šele v parkih in v naravi na prostem... Gledam novozgrajene bloke vzdolž Preradovićeve ulice v Petrovaradinu, na njihovih dvoriščih je samo beton za parkirišča, ni ne drevesca, ne travice, ne trohice prostora za otroško igro... Ko pogledam naše majhno naselje Belilo, tudi tu ni prostora za igranje otrok, razen na ulici pred našo hišo seveda. Športnih igrišč (za otroke in odrasle) bi moralo biti veliko več... Ne morem verjeti, da so tako draga... Hvaležna sem, ker sem kot otrok živela v Sremski Kamenici, prvih šest let v počitniški hiši na današnjem Čardaku, potem prvih sedem razredov osnovne šole pri neki babici, ki je imela solidno dvorišče in precejšnji vrt s sadjem, zelenjavo in domačimi živalmi. V soseski so živeli sošolci, pa smo se igrali vsevprek (plezali po drevju in pdb.) tudi na ulici, saj ni bilo gostega prometa. Imeli smo čudovitega učitelja, ki nas je pogosto peljal v Kameniški park na telovadbo. Ljudje, vključite se v akcije pogozdovanja, če ne želite da se pretvorimo v puščavo! V Sremski Kamenici je Osnovna šola Jovan Jovanović Zmaj zgrajena 1961 in vsi predmetni učitelji, razredni učitelji in otroci smo z ravnateljem sodelovali pri ozelelitvi dvorišča in v tem uživali. Mislim, da bi se Gibanje goranov Srbije, Vojvodine, pa tudi organizacije na nivoju lokalnih skupnosti, morali bolj aktivirati in vzpodbujati mlade in vse ljudi, ki imajo radi naravo, naj preprečijo sekanje dreves ter izvajati nove akcije pogozdovanja, postaviti poljozaščitne pasove in ozelelitve v Vojvodini in širše, ne pa samo privlačiti prostovoljce iz belega sveta, naj čistijo smeti, ki jih sami puščamo v okolju.

9. april – Danes so prav dobro brenčale čebele na naši višnji, kljub temu, da je temperatura bila vsega 11-12 stopinj, pa je vendarle še nekaj upanja, da se

bomo posladkali s sadeži. Marjetice in regrati uživajo, prišli pa so tudi tulipani in zlati šebeniki.

11. april – Kako “naenkrat” je prišla pomlad in vse je zeleno ali razcveteno, pa tudi odcveteno. Šebeniki me prav navdušujejo s svojimi različnimi odtenki, pa tudi samorastne rastline niso “za stran vreči”. Pri meni v okolici so čudoviti rumeni cipresasti mlečki in še ene rumene rastline, ki jih ne poznam, tu so tudi modre grozdaste hrušice, vijolične navadne rosnice in še veliko zeljastih rastlin, potem pa pride mimo človek in iztrese svojo brizgalko s herbicidom in naredi “jesen” iz pomladi.

5. maj – Ko vidim razcveteno purpelico, mi pride na misel pesem: “Spet so zjutraj vzcveteli v žitu maki zaspani... vse so nam njive prekrili cvetovi njihovi rdeči”... itd. Vzcvetelo je tudi veliko drugega rastlinja v moji okolici: divji lan, navadni šipek, materina dušica, rdeči dren, trave in dr. Okoli cvetov za nektar tekmujejo navadni kosmati cvetožer, zlata minica, kak metulj, domače in divje čebele, čmrlji in drugi oprasevalci.

10. maj – Tale pomlad je malce podobna tistim nekdanjim z zadostno količino padavin, kar se odraža tudi na rastlinski svet. Vse je zeleno ali raskošno razcveteno, najbolj prijetni letni čas za sprehod. Njegovo veličanstvo divji lan... nisem ga doslej videla v tako velikem številu... Cvetovi so mu več kot ljubki... Materina dušica na nižji lokaciji in bolj v senci je na začetku cvetenja, na višji poziciji in na soncu v polnem cvetenju... Pogled s pobočja nad našim naseljem Belilo je neverjeten. Zadaj se vidi Fruška gora, spredaj pa na eni strani pogled sega do Dudare, Dvorskega vrta, Čerata, Novega Sada do Žeželjevega mostu, na drugi strani se vidita Bačka (Kač, Budisava, Kovilj) in Srem (Sr. Karlovci, proga Novi Sad - Beograd po kateri včasih mimo švigne vlak “Sokol”, Čortanovci, most pri Beški in naprej)...

Novi Sad

29. april – Predvčerajšnjim zvečer sem bila na predavanju Monike Fuderer Maširević o Indiji. Prišla sem v Novi Sad precej zgodaj, pa sem se sprehodila skozi Donavski park, malo pokukala v Zmaj Jovino in Donavsko ulico. Zdelo se je, da so starši komaj dočakali lepo vreme (čeprav je bilo hladno) in otroke popeljali na sprehod, skupaj z njimi uživali jedoč sladoled, kokice ali kaj tretjega. Seveda, bilo nas je tudi starejših, pa tu in tam kak turist.

V parku so največ pozornosti privabljali divji kostanji, ki so sedaj v cvetenju najlepši, dokler jih ne “napade” kostanjev listni zavrtač. Veseli me, da ti ogromni velikani belih cvetov v obliki grozdastih jelkic, stari morda tudi 100 let, še krasijo Donavski park, čeprav so nekateri med njimi uničeni in umaknjeni... Zraven sta tudi dve debli z rdečimi cvetovi, ki sta bolj odporni na omenjenega škodljivca. Rada imam tudi platane, judovo drevo, orlove nohte, pa tudi vse ostalo zelenje. Judovo drevo me vselej navduši s svojimi obilnimi in čudovitimi vijoličnimi cvetovi. Ime je dobilo po legendi, ko se je Juda po izdaji Jezusa poskušal obesiti nanj. Pravijo, da je prišlo iz Judeje, razprostranjeno pa je v južni Evropi in zahodni Aziji in je med najstarejšimi na planetu. V Italiji in Španiji ga imenujejo “deblo ljubezni” zaradi srčastih listov. Le Donavsko jezero mi je še vedno žalostno brez Ise in Bise, labodov.

15. maj – Na poti od Sremskih Karlovcev do Novega Sada (od vzpona na Puckaroš do Tekij) sem uživala v zelenobelem ne ravno tunelu, toda neki vrsti drevoreda iz razcvetenih akacij in bezga, prekinjenih tu in tam z grmovjem divje vrtnice ali drugih rastlin. Med ostalim imam tudi zato rada Srem in Fruško goro, žal pa mi je, ker ni še več drevja, vsaj drevoredov in vetrozaščitnih pasov v Bački in Banatu. Enostavno mi pride, da na Puckarošu skočim iz avtobusa in zaprosim šoferja, naj me počaka, da naredim par fotografij. Čudovit mi je okrasni rdeči glog nasproti SPENS-a in se veselim, ker ga je precej po mestu, prav tako tudi japonskih češenj in veliko drugega lepega zelenja... Oblaki v mestu so danes bili fenomenalni...

18. maj – Tale maj je res malo pretiral z dežjem. Po vseh objavah o poplavah v Novem Sadu mi je enostavno nerodno posredovati lepe včerašnje slike s Petrovaradinske trdnjave. Komaj smo me tri (mlajša hčerka, vnukinja in jaz) ujele včerašnji lep dan za obisk Mestnega muzeja in razstave o Milevi Marić. Vtisi so odlični, uspele smo se v muzeju in na razstavi izogniti nekoliko večjim skupinam obiskovalcev, bodisi starejših bodisi mlajših, pa smo v miru uživale, še zlasti moja malenkost, ki se sploh ne spominja, kdaj

je bila nazadnje na trdnjavi. Vreme je bilo idealno, ne pretoplo, ne hladno, celo moj največji sovražnik veter se je umiril. Šle smo po stopnicah iz starega jedra Petrovaradina, pa mi je vseč bil pogled navzdol skozi obok tunela ...

Razgled na Novi Sad poleg daljnogleda, kjer je veliko ključavnic zaljubljenih, je čudovit. Desno se vidijo obnovljene strehe starega jedra Petrovaradina in "pločevinasti" most (bivši Žeželjev), kot ga moj mož imenuje ...

Zanimiv je tudi razgled na mesto skozi močen plevel, (nota eggsotike) s katerim je precej porasla stena pod "trdnjavo"... Pogled na "lepo modro Donavo", rumeno "podmornico", most svobode, moj rojstni kraj Sremsko Kamenico in Fruško goro v ozadju, je prečudovit.

Nekateri (beri Bačvani in Banatčani) pravijo, da ko se vračajo iz belega sveta v rojstni kraj, se najbolj razveselijo ravnice, jaz pa se najbolj razveselim, ko zagledam Fruško goro, od koderkoli prihajam... V Dvorskem vrtu je moja vnukinja malo vadila na novih igralih za odrasle, potem pa je nerada odšla na otroško igrišče, kjer ni narejeno nič novega, samo je še bolj uničeno. Le tu in tam se kakšna gugalnica upira zobu časa. Morebiti je to prevelika investicija za Sremske Karlovce.

26. maj – Popoldne sem se uspela izogniti dežju kljub oblakom, ki so se kopicili z vseh strani. Najprej sem hitela od doma da bi ujela avtobus. Deževati je začelo šele, ko je avtobus prispel, pa sem samo vstopila, brez odpiranja dežnika. V mestu še ni deževalo in ko sem prihajala iz smeri Izvršnega sveta, sem se najprej ustavila in s strahospoštovanjem gledala visok žerjav v središču mesta na gradbišču kletne garaže, kako se s svojim krakom pomika nad Tanurdžičevo palačo, imela sem vtis da bo "pokosil" vse antene, ki štrlijo nad hotelom Putnik. To se k sreči ni zgodilo, sedla sem na klop pred spomenikom Svetozarju Miletiću in opazovala mimoidoče in oblake, ob treščechi se glasbi z raznih strani. Paradiral je tod prijazen Batman, ki se je zahvaljeval mimoidočim za nasmeh, rade volje se je slikal tudi z otroki, ki so hoteli. Prav simpatičen je bil.

Nato mi je privabil pozornost "Second waltz" Šostakoviča (eden od mojih ljubših), ki sta ga na violinah igrali simpatični dekleti zraven Mestne hiše. V tem je že prišel čas za mojo uro slovenskega jezika v Društvu Slovencev Kredarica, ko pa je minila, sem se spet na srečo izognila dežju do avtobusa, kasneje tudi do doma. Na postaji poleg Izvršnega sveta je uničena druga čudovita zelenica z divjimi kostanji, travnikom, perunikami, tisami in drugimi rastlinami, da

bi se zgradila še ena kletna garaža za blizu sto vozil. Prav žal mi je središča mesta in sploh dvomim, da bo zelenica še kdaj tako lepa kot prej. Morda se motim, vendar mislim, da je to škoda, saj Novi Sad ima odličen mestni prevoz in vsak lahko malce prepešači, ne pa da hodi z avtom v sam center. Spotoma se je po lužah ob asfaltu videlo, da je bila obilna ploha.

V glavnem, bila sem zelo zadovoljna, ker mi ni bilo treba odpirati mojega ubogega kitajskega zložljivega dežnika, ki mi niti malo ne bi pomogel, če bi zapihal malo močnejši veter.

Tatjana Kereši, DS Kredarica Novi Sad

LIST IZ MOJEGA OTROŠTVA

Nekoč je bila dežela, prekrasna dežela, dežela čudovite narave, zelenih dolin in hribov, temnih gozdov, hitrih rek, modrega morja. Tukaj so živeli večinoma dobri ljudje, pridni, pametni, pomagali si med seboj. Starši so skrbeli za svoje otroke, želeli so da bi postali srečni in uspešni ljudje. Šolsko in predšolsko izobraževanje je vzgajalo razvitek zrelih, svobodnih in pridnih ljudi.

Žal, pozneje se zgodilo, da so se ljudje med seboj začeli sovražiti in nastal je razpad družbenega sistema in države. Nove meje so naredile nove majhne države.

Ampak, življenje je brezmejno in zdaj bom odšla nazaj v to deželo, v čase mojega otroštva, v mojo osnovno šolo Anton Aškerc. Zelo sem se veselila vstopa v šolo. Spomnim se moje nove rdeče obleke z belimi pikami za prvi šolski dan. Navdušena sem bila s pisanjem, branjem, risanjem, matematiko. Bila sem pridna in predvsem ubogljiva učenka, vedno sem opravila vsako nalogo, ki jo je naložila učiteljica. Tudi najmlajša in najnižja deklica sem bila v razredu. Nekoč smo praznovali neki državni praznik in nas je učiteljica pripravljala za sodelovanje na predstavi. Za ta nastop sem se morala naučiti pesem Vrba pesnika Franceta Prešerna. Učiteljica je bila prepričana, da bom dobro recitala. Nisem imela težav naučiti se pesem in prišel je dan nastopa.

Kljub odlični recitaciji v razredu, bilo me je zelo strah. Imela sem občutek, da bom naredila kakšno napako, skrbelo me je to veliko občinstvo, pa nisem vedela, kaj naj storim. Nikomur nisem povedala, da jaz tega ne zmorem, saj sem bila zelo ubogljiva. Čakala sem učiteljico na sedežu v drugi vrsti. Takrat slišim, kako druga učiteljica pravi, da moje učiteljice ni tu, ker je bolna in da ona mora najti „tisto majhno deklico“, ki recitira pesem, ampak je nikjer ni, „ne vem kako se kliče, ne poznam je“. Samo sem čakala, da me ne najde. Predstava se je tako končala brez mene.

To je samo ena zgodba iz mojega otroštva iz mo-

jega rojstnega mesta. Zdaj pa živim v drugi manjši državi, ker je nekdo vzpostavljaj nove meje. Ampak nikoli ne morem pozabiti tistih lepih krajev, mojo zeleno Slovenijo, saj del mojih spominov vedno nosim v sebi.

Snežana Miladinović, DS Kredarica Novi Sad

KMALU VEL BOM PO SLOVENSKI ZEMLJI, PEL BOM, VRISKAL OD VESELJA KAJUH

Nimam več veliko časa, da bi se mi izpolnila moja največja želja.

Rodila sem se v majhni vasici v Beli krajini. Bila je druga svetovna vojna in bila sem dojenčica, ko so našo vas požgali in nas tako pregnali.

Novembra 1945, ko sem bila stara 18 mesecev, smo morali zapustiti domovino in smo prišli v Gudurico. In nikoli nisem imela priložnosti, da bi videla kraj, kjer sem se rodila.

Po pripovedovanju mojih staršev vem, da so do svoje zadnje ure žalovali za svojo domovino. Saj bi se vrnil, a niso imeli kam. Vsi, ki so imeli kakšno možnost, so se vrnil v Slovenijo. Moji starši so zgodaj ostali brez svojih staršev, zato je bilo vse še težje in so bili primorani ostati v Banatu, ki ga nikoli niso vzljubili.

Tako nam je bilo namenjeno in od tega se ne da pobegniti.

Večkrat sem bila v Sloveniji, a pot me je vedno vodila v druge kraje, nikoli v mojo Bojanjo vas. Sedaj sem že stara in sem se sprijaznila s tem, da mojega rojstnega kraja nikoli ne bom videla. A moje srce kljub temu poje o slovenski zemlji.

Cvetka Vučković, DS Kula Vršac

PESNIK UPORA

Občina Šoštanj se je leta 2020 odločila, da bo leto 2022 posvetilo Kajuhu, zato je že takrat na Ministrstvo za kulturo poslala pobudo, da se leto 2022 razglasi za Kajuhovo leto. V njej so predstavniki občine med drugim zapisali, da gre za pesnika, „ki je preko socialne poezije prerasel v najiminitnejšega predstavnika slovenske partizanske lirike in pesmi upora“ in „da ne gre zgolj za slovenski, ampak evropski zgled pesnika v široki zavezniški zmagovalni fronti, ki se je uprla fašizmu“. Tedanji minister za kulturo je predstavnikom občine sporočil, da jih ministrstvo v njihovih prizadevanjih ne bo podprlo, ker „država noče inflacije razglašanih let kulturnih ustvarjalcev“. Šoštanjaska občina je kljub temu odločila zaznamovati ta pomembni jubilej z več kulturnimi prireditvami pod častnim pokroviteljstvom predsednika države Boruta Pahorja. Ob tej priložnosti so „mladi Kajuhovi“ na družbenih omrežjih sporočili, da državnega denarja

za praznovanje stoletnice Kajuhovega rojstva ne potrebujejo in da bodo sredstva zagotovili sami s prodajo majic in drugih spominskih predmetov.

Kulturni delavec Vlado Vrbič je v pismu tedniku Mladina napisal, da nerazglasitev Kajuhovega leta pomeni „absolutno nesposobnost trenutne oblasti, da na kulturno ustvarjanje ne bi gledala skozi prizmo ideologije in revanšizma do vsega, kar vsaj malo diši po rdeči barvi“, hkrati pa „panični strah pred tem, da bi ob vrenju med ljudstvom v volilnem letu 2022 prišlo do 'kajuhizacije' podalpske deželice“. Po tem, ko predlog pri tedanjem ministru ni bil uspešen, je Vlado Vrbič pripravil novega za njegovo naslednico Asto Vrečko in tokrat je uspel. „Sem pa vesel, da se je vztrajnost obrestovala, tudi zato, ker od zdaj odnos države do Kajuha ne bo več odvisen od vsakokratne oblasti. Upor proti fašizmu ne bi smel biti sporen za nobeno oblast,“ pravi Vlado Vrbič.

Vlada Republike Slovenije je leto 2023 ob širši pobudi javnih zavodov, društev in občin ter ob podpori Društva slovenskih pisateljev razglasila za Kajuhovo leto v spomin na stoletnico njegovega rojstva.

Osrednja slovesnost stoletnice Kajuhovega rojstva je bila u Šoštanju, prireditev je bila občinska, ne državna. V Kulturnem domu Šoštanj je praznovano od 7. do 13. 12. 2022 s Kajuhovim festivalom, ki ga je odprl koncert Ditke. Med drugim so predpremierno zavrtili tudi film dokumentarec Samo en cvet, avtorja Zvezdana Martića. Sklepne festivalske slovesnosti Drobna pesem se je udeležila tudi ministrica za kulturo Asta Vrečko, ki je na prireditvi nagovorila vse prisotne s slavnostnim govorom.

V Slovenskem stalnem gledališču (SSG) v Trstu so stoletnico rojstva pesnika in narodnega heroja počastili z literarnim večerom 13. 12. 2022, ki so ga naslovlili Za mir bom govoril, ljubezen, svobodo. “V njegovi poeziji zasledimo prepletanje lirike socialnega realizma s stilističnimi prvini ekspressionizma. Pogosto se usmerja v človekovo notranjost, k čustvom in mislim, in čeprav zna biti abstrakten, je hkrati razumljiv, preprost. Predvojno motiviko pozneje preobrazi v partizansko liriko in postane njen najpomembnejši slovenski predstavnik,” so zapisali v tržaškem gledališču.

Po besedah scenarista prireditve Vlada Vrbiča “šestnajstletnik obsoja socialne krivice, šestnajstletnik, sedemnajstletnik, osemnajstletnik, devetnajstletnik, dvajsetletnik ljubi in kliče k upor. Enaindvajsetletnik je izkrvavel med svojimi verzi: toda za kar sem umrl, bilo je premalo umreti. Vse to je Kajuh”.

V celjskem Narodnem domu je bila 7. 12. 2023 akademija v počastitev 100-letnice Kajuhovega rojstva,

ki so jo naslovili *Moja pesem ni le moja pesem*. V programu so sodelovali: Ljubiteljsko gledališče Petra Simonitija Celje, MEPZ Orfej Celje in Jana Kvas.

Kulturni in umetniški program TV Slovenija se je Kajuhovemu jubileju poklonil s premiero igrano-dokumentarnega filma *Samo en cvet*, avtorja Zvezdana Martića. V filmu se prepletata dve rdeči niti: Kajuhova partizanska zgodba in zgodba o skupini mladih na pohodu po poteh XIV. divizije.

Zakaj je država, namesto da bi tudi sama zaznamovala stoto obletnico pesnikovega rojstva, slovesnost pripravila šele kasneje, leta 2023?

Preprosto zato, ker se v času, ko je nastala pobuda, da bi država z najvišjimi častmi počastila stoto obletnico Kajuhovega rojstva, tedanji minister za kulturo na pobudo ni odzval. Razlog je jasen. Stranko, ki želi na vsak način revidirati zgodovino, Kajuh moti in "povečuje" domobranstvo, ki je kolaboriralo z okupatorjem. Kajuh pa je bil komunist, bil je partizan, bil je celo edini izmed slovenskih partizanskih umetnikov, ki je bil zaradi angažmaja v narodnoosvobodilnem boju razglašen za narodnega heroja.

V Linhartovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani 21.02.2023 je bil osrednji dogodek Kajuhovega leta, slavnostna akademija *Samo en cvet*. Slavnostna govornika na prireditvi sta bila ministrica za kulturo dr. Asta Vrečko in predsednik Ustanove Franc Rozman – Stane, Marijan Križman.

Drama Slovenskega narodnega gledališča (SNG) Maribor je v sodelovanju z Mariborsko knjižnico v Knjižnici Pekre pripravila 22.02.2023 literarni večer *Moja pesem ni le moja pesem*, s katerim so se poklonili ustvarjalnosti pesnika Karla Destovnika Kajuha in njegovi vlogi v kolektivni zavesti Slovencev.

Kajuh se je začel ukvarjati z literaturo že v dijaških letih, ko je pisal predvsem socialno kritične pesmi. Med vojno je v njegovem ustvarjanju prevladovala pesem upora, s katero je spodbujal k vsem vrstam odpora proti okupatorju. Njegove pesmi so v prepisih in ustnem prenašanju živele med ljudmi na podeželju in v mestih, po zaporih in v partizanskih enotah. Kljub razmeroma majhnemu opusu velja za najimennejšega in najbolj priljubljenega predstavnika slovenske partizanske lirike ter enega najvidnejših pesnikov upora v Evropi. Literarnega dela Karla Destovnika - Kajuha ni mogoče ločiti od zgodovinskih okoliščin, v katerem je nastalo, a vendar njegova poezija ni le dokument takratnega časa. Kajuhova poezija upora proti vojaškemu okupatorju in kritiki družbeno-ekonomske neenakopravnosti nosi sporočila, ki so aktualna tudi danes.

Po drugi svetovni vojni Kajuh postane simbol.

Oblast je po njem poimenovala šole, ulice, pisateljsko nagrado, njegova poezija je postala obvezno šolsko branje.

Bil je kanoniziran, uradna doktrina je poudarjala revolucionarni pomen njegovih pesmi, malo manj pa socialno tematiko in osebna doživetja. Osamosvojitvev pa je prinesla preobrat.

„Der Bandit wurde wieder ein Bandit“.

Brez kritične presoje je bilo vse iz preteklosti, še posebej NOB, ne samo kritizirano, tudi blateno. Menjal se je družbenopolitični sistem, kapitalizem najslabše vrste je vstopal skozi odprta vrata, ena stran je bila agresivna, druga defenzivna, namesto da bi se jasno uprla napadom in nekritičnemu blatenju, se je sramežljivo umaknila. Kajuhova socialna poezija je postala spet aktualnejša, saj so razmere v družbi postajale podobne tistim izpred druge vojne.

Kakšno moč imata poezija in umetnost, pa četudi je to umetnost nekega skoraj pozabljenega partizanskega pesnika, ki se mu danes del politike odreka, dokazujejo kolesarski protesti. Tam, sredi epidemije in vladanja z nasiljem, so se pojavljali transparenti z njegovimi verzi, njegova pesem pa je bila deklamirana, da ljudje niso samo številke in da se je treba krivicam upreti z "uporno, dvignjeno glavo".

Kajuh je šel med ljudi, klical je dol z vojno, dol z nasiljem, dol s krivico, pesnil je o miru, o ljubezni, o svobodi. Njegove pesmi, kot velja za vsako pravo umetnost, so aktualne še danes.

Bibliografija

<https://www.mladina.si/221297/stoletnica-rojstva-pesnika-karla-destovnika-kajuha/>

<https://www.mladina.si/215776/kajuhovo-letu/undefined>

<https://www.mladina.si/222862/tudi-v-mariboru-se-bodo-poklonili-kajuhu/>

<https://www.mladina.si/220382/pesnik-upora-vasko-simoniti-letosnjega-leta-ni-zelel-posvetiti-kajuhu/>

<https://www.mladina.si/222778/jaz-bom-ljudem-poslal-ta-cvet/>

<https://www.celje.info/kultura/100-let-od-rojstva-karla-destovnika-kajuha/><https://buca.si/knjigarna/novosti/kajuh-pesnik-partizan/>

<https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/za-mir-bom-govoril-ljubezen-svobodo-100-letnica-rojstva-karla-destovnika-kajuha/650687>

<https://airbeletrina.si/deset-stvari-ki-jih-moramo-vedeti-o-karlu-destovniku-kajuhu/>

<https://www.gov.si/dogodki/2023-02-21-osrednji-dogodek-kajuhovega-leta-slavnostna-akademija-samo-en-cvet/>

Dimitrije Đuričin, DS Planika Zrenjanin

Kredarica

OSTALI ZAPISI

NA GODOVANJU MOJE BABICE

Družina mojega očeta je slovenska, vsi so bili rojeni v Sloveniji. Moja babica je iz okolice Zidanega Mosta, dedek iz Kočevja. Poročila sta se v Željnah pri Kočevju. Tam sta imela hišo in živela dosti časa. Dedek je bil rudar in je delal v rudniku, babica je obdelovala zemljo, imela je zelenjavni in sadni vrt. Otroci so ji pomagali, bilo jih je deset. Moj oče je bil peti. Bil je star 8 let, ko so morali iz Slovenije.

Prišli so v Vrdnik v Srbiji, kjer je bil rudnik in je dedek tam delal. Dobili so stanovanje v rudarski koloniji v dvonadstropni zgradbi za rudarje na samem obrobju gozda in Fruške gore. Babica je dobila košček zemlje pri zgradbi in tam naredila vrt za zelenjavo, sadje in malo cvetja.

Otroci so odrasli in se razšli po svetu. Moj oče se je po odsluženju vojaškega roka vrnil v Rumo in začel delati v pošti. Spoznal je mamo, poročila sta se in živela v Rumi. Dobila sta dva otroka – sestro in mene. K babici in dedku smo hodili za god, tudi strici in tete so prišli z družinami, pa je bilo zelo veselo in živo.

Spomnim se...

Vreme je lepo, mama me praznično obleče in gremo na vlak za Vrdnik. Z nami potujeta tudi stric in teta, njuna otroka, moja sestrična in bratranec. Vlak je prišel, gremo v vagon, veselo je.

Babičin god. Oče in stric se šalita z nami. Obljubita nam, da bomo šli v gozd, da se bomo sprehajali, iskali jagode in gobe, robide in borovnice. Pridemo do hiše, ki stoji na drugem koncu Vrdnika. Daleč je, oče govori, da je v Sloveniji še težje hoditi v hribe, ker so višji in da bomo hitro prišli. Ko smo prispeli na pol poti, vidimo babico, ki nam prihaja naproti. S sabo nosi piškote in pravi, da je to zato, da bomo lažje hodili. Ko prispemo, se pozdravimo s sorodniki. Spočijemo se, nekaj pojemo in gremo v gozd. Oče je vesel. Pripoveduje, kako je bilo v Sloveniji.

Čas hitro mine in moramo nazaj. Ko se vrnemo, nas babica čaka, spet jemo, plešemo in pojemo. Pride čas, ko se moramo vrniti domov. Bilo je zelo lepo, utrudili smo se in spet bomo šli v Vrdnik na naslednji god.

Moje babice že dolgo ni več. Zdaj sem sama babica in prababica. Vesela sem, da se skupaj z mano učita slovenščine moja hči in vnukinja.

Ljubezen do Slovenije ostaja z nami.

*god – srb.: imendan; godovanje – srb.: proslava imendana

Marija Đukić, DS Emona Ruma

SAŠA

„Kaj pa je tebe treba bilo,
dete ljubo, dete lepo!
Al' te je treba bilo al' ne,
vendar prisrčno ljubim te.“

F. Prešeren

Bila je nezakonski otrok. Oče je odšel neznano kam. Mati je bila po poklicu vezilja. Bila je revna. Zbolela je za tuberkulozo, tisto nalezljivo, in umrla stara komaj 38 let. Saši je bilo 13. Imela je babico in strica v Ameriki, toda več kot en dolar na mesec ji nista mogla pošiljati. Bila bi sirota če jo ne bi sprejela v skrbništvo zelo verna zakonca, Čehinja, gospodinja, in Slovenec, pridigar – baptist. Imela sta sina s katerim je Saša odraščala. Naučila se je skromnosti, hvaležnosti, sočutju. Ko je bila stara 15 let, je vzljubila mladega dijaka bežigradske gimnazije, skojevca. Prvi poljubi, prvi sestanki. Seznanila se je s komunističnimi idejami in leta 1940 izstopila iz katoliške cerkve. Ko se je začela vojna sta organizirano delala za narodnoosvobodilno gibanje: razpečevala ilegalni tisk, zbirala orožje in sanitetni material, agitirala, aktivno sodelovala pri mladinskih akcijah na terenu. V avgustu je bila sprejeta v ZKMS. Bila je sekretarka skupine v Zeleni jami, rejon Moste.

Njen fant je bil v partizanih. Že po desetih dneh borbe je v spopadu z Italijani padel kot borec Rabske čete. Svoje mlado življenje je dal za svobodo.

Počiva jezero v tihoti
in listje rahlo mi šumi...
Ko drugo leto borbe mine,
prejela draga pisemce,
da partizanu vrh planine
prebila krogla je srce.

Ljudska

Na oknu glej obrazek bled,
na licih grenkih solzic sled,
zakaj pa dekle komaj dvajstih let
tak žalostno gledaš v svet?
V hribe šel je dragi moj
s fašisti bije težki boj...

Ljudska, besedilo Mitja Ribičič

Pridružila se je Poljanski četi Gorenjskega vojnega odreda, pozneje pa Škofjeloški. Bila je zelo požrtvovalna in pogumna. Ujeta je bila v nemški ofenzivi že v oktobru leta 1942, stara komaj 16 let. Bila je devet

mesecev v zaporu v Begunjah. Ko so jo prvič pustili v delavsko skupino sekati drva, jo je gestapovec, slučajno ali namenoma, prestrelil z brzostrelko skozi prsa. Kroglja ji je ostala blizu srca do konca življenja, ker „bandite“ niso operirali. Poslali so jo v Münchenski zapor, od tam pa na prisilno delo služkinje pri gestapovcu. Poskusila je pobegniti, toda zaradi pomanjkanja enega dokumenta so jo Nemci aretirali in poslali v zapor v Salzburgu. Iz zapora je dodeljena v kazensko taborišče Maksglan, iz taborišča pa po prestani kazni za služkinjo. Zelo grdo so ravnali z njo in bila je pod njihovo stalno kontrolo. Niso vedeli, da je partizanka, drugače bi jo ustrelili ali poslali v koncentracijsko taborišče. In vendar ji je tretjič uspelo s pomočjo enega slovenskega železničarja vrniti se na Gorenjsko, od tam pa nazaj v partizane. V marcu leta 1945 so bili partizani na Poreznu zahrbtno napadeni. Bila je to ena najtežjih ofenziv v takratnem času. Veliko njenih tovarišev je bilo ustreljeno. Po ofenzivi je dodeljena za štabno kurirko.

Po vojni se je poročila, rodila hčerko in jo takoj po porodu zgubila. To globoko bolečino je poskušala zaceliti z naslednjim otrokom. Mož, tolerantni Šumadinec, je privolil, da se hčerka imenuje po Sašini prvi ljubezni, padlemu partizanu.

*Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva prek zemlje trpeče,
sredi razsanjanih češnjevih vej
sežem ti nežno v dlani koprneče.*

*Beli so, beli, češnje cvetovi,
temni, pretemni so talcev grobovi.
Kakor ponosni galebi nad vodo,
taki so pali za našo slobodo.*

Karel Destovnik Kajuh

Saša je po vojni od njenega vojnega komisarja redno prejela povabilo za pohod na Porezen. Bila je že v letih ko bi bilo to zanjo preveč naporno, pa tudi planinka ni bila. Zato jo je njena hčerka simbolično zamenjala in nekajkrat odšla z beograjskimi planinci na Porezen.

*Bosa pojdiva, dekle, obsorej,
bosa pojdiva med bele cvetove,
v krilo nalomiva češnjevih vej,
da jih poneseš na talcev grobove.*

Karel Destovnik Kajuh

Kot odrasla je hčerka sodelovala na nekaj zveznih delovnih akcijah: v Makedoniji, Srbiji, Sloveniji. Imeti

občutek, da prispevaš h graditvi svoje domovine, delati z brigadirji iz vseh koncev Jugoslavije, skupaj peti pesmi, ki nas združujejo v prijateljstvu in medsebojni ljubezni:

*Mlade dane, tople, duge,
prvu ljubav, prve sne
vračaju nam naše pruge
ugradili tu smo sve.
Hej, haj, brigade...*

Arsen Dedić / Ivica Bobinac

Sašin sin je izbral adrenalinski šport – avtomobilizem. Bil je petkratni šampion Jugoslavije v rallyju. Pogum in vztrajnost, spretnost in tovarištvo so bile njegove lastnosti.

Njuna mati, s partizanskim imenom Saša, in oče, oficir, sta nedvomno vplivala na graditev njunih osebnosti in izbiro dejavnosti, s katerimi sta se ukvarjala.

Sin je nekaj let pel kot tenor v znanem beograjskem pevskem zboru. Hčerka tudi rada poje, zlasti slovenske ljudske pesmi in, seveda, nekaj najlepših partizanskih. Zato ker je življenje ENA SAMA PESEM!

Dušan Tomić, DS Sava Beograd

KMALU VEL BOM PO SLOVENSKI ZEMLJI, PEL BOM, VRISKAL OD VESELJA – KAJUH

Jaz sem Slovenka, rojena leta 1937 v Mariboru. V Srbiji živim že več kot 60 let. Vsa leta delovne dobe sem delala v Nišu, kjer tudi sedaj živim v domu upokojencev.

Zelo sem bila vesela, ko smo v Nišu pred več kot 20 leti organizirali *Slovensko kulturno skupnost*. Nas pet Slovenk, ki smo bile tudi rojene v naši deželi, smo želele, da se naša skupnost imenuje *France Prešeren*, tako je tudi bilo.

Čez kratek čas so nam organizirali šolo slovenskega jezika. Iz Slovenije so nam poslali učiteljico, ki je odlično izvajala pouk slovenskega jezika. V njeni šoli smo se vsi počutili, kot da smo spet doma v svoji deželi. Občutila je, da vsem Slovencem veliko pomeni, da se v teh res težkih časih srečamo na pouku slovenskega jezika, da spet sedimo v šoli kot otroci. Je res lepo, če se v poznih letih tako čudovito počutiš. Človek lahko celo življenje potuje po svetu, a svoj dom nosi s seboj in se zaveda, kdo je, od kod je, kaj pušča za seboj in želi, da bo v ponos tistim, katerim je pokazal pravo pot v življenje. Naša učiteljica je imela poseben dar božji do svojega poklica. Vedno nam je prinesla kakšno lepo zgodbo ali novico za popestritev pouka.

Leta 2010 je bilo v Pišecah tretje srečanje Slovencev, ki živimo v tujini. Iz naše skupnosti sta se lahko udeležila dva člana. Med temi Slovenci sem bila tudi jaz. Seveda sem z veseljem z vlakom odpotovala z gospodom Ljubom iz naše skupnosti do Brežic, kjer so nas čakali naši organizatorji. Odpeljali so nas v Pišece. Organizatorji so nas razporedili – mlajši so bivali v domači šoli, starejši pa v župnišču.

Pišece so rojstni kraj prof. Maksa Pleteršnika, po katerem je ta kraj zelo znan in pomemben. V šoli smo dobili obvestilo o programu za vse dni, za vsak dan posebej. Ogledali smo si muzej starega orodja, oni negujejo stare spomine. Ogledali smo si tudi vinske kleti na hribih z ogromnimi vinogradi. Peljali so nas do bližnjih toplic v Terme Čatež in na bazen v Brestanico. Tudi stari pišečki grad smo obiskali. Največ časa pa smo se zadržali na Pleteršnikovi domačiji, pri njegovi rojstni hiši. V njegovi hiši je tudi muzej. Ta muzej sem kar trikrat obiskala, da bi čim bolj razumela zgodovino te družine in sem natančno prebrala, kakšno je bilo življenje tako znamenitega človeka, ki je ostal do smrti zelo zaveden Slovenec. S tega hriba je lep pogled na Pišece.

Gospa Marjanca Ogorevc, takratna predsednica Društva Pleteršnikova domačija, nam je na dvorišču organizirala veselico z živo glasbo, tudi pevci so prišli in je bilo zelo veselo. Bogato smo bili postreženi z dobrotami iz pišečkih domačij. Popili smo tudi po kozarček vina. Veselili smo se, kakor da smo res vsi svojci. Peli smo Mi se imamo radi.

Vsako jutro sem zgodaj, še pred zajtrkom, hodila na sprehod do Maksove zidanice med vinogradi na hribu nad njegovo rojstno hišo. To je bilo moje veliko veselje, ker sem na hribu izvajala svojo jutranjo telovadbo. Ko smo drugič prišli na Maksovo domačijo, nam je gospa Marjanca pripovedovala o tej zelo spoštovani družini, Maksovem očetu, učenem človeku, in njegovi mami. Maks je bil najstarejši. Imel je dve sestri in enega brata. Živel so v veliki medsebojni ljubezni.

Verjetno sem se vsega tako zelo veselila, ker nisem slutila, da je to zadnje leto mojega normalnega življenja. Poslovilni večer smo imeli v eni vasi, na bogati domačiji. Priredili so nam zelo dobro večerjo. Bila je tudi lepa glasba. Naša učiteljica me je prosila, da za slovo recitiram pesem Otona Župančiča *Tiho prihaja mrak*, kakor da je občutila, da je ta pesem potovanja v mojo težko nesrečo, ki se je zgodila 27. oktobra leta 2010. Udaril me je avto. Nesrečo sem preživela, ali sem ostala brez moje močne leve noge, a desna je še tu, a je tudi zelo bolna. No, Bog je rekel, da sem premalo hodila v cerkev in premalo molila, tako da moram to pokoro oddelati še na tem svetu.

Po desetih letih od moje nesreče mi je naša nekdanja učiteljica prinesla knjigo o življenju, šolanju in delu profesorja Pleteršnika, ki jo je napisal Rudi Mlinar. Z veliko radovednostjo sem brala in se živo spominjala mojih doživetij v teh krajih. Knjiga je izreden prikaz, da je bila božja volja, da profesor v poznih letih v šestih dnevih srečevanja s študentom obnovi spomine iz svojega dolgoletnega in bogatega življenja. Slovenščina ne bi bila to, kar je, če ne bi bilo Pleteršnikovega slovarja. On je živ studenec naše slovenske govornice. Človek mora biti ponosen na svoje kraje. Maks je zaznamoval svoje življenje s slovensko-nemškim slovarjem. Dolga leta je posvetil delu na tem slovarju.

V romanu je študent Robert prosil profesorja, naj mu nekaj pove o svojem življenju. Profesor je v šestih dneh, vsak dan posebej, obujal spomine na svoja otroška leta, šolska in študentska leta na Dunaju ter v službi.

Prvi dan je pripovedoval o svojem očetu, redko izobraženemu človeku v vasi. Oče je skrbel za izobrazbo otrok, mati pa za versko vzgojo in lepo obnašanje.

Starša sta ga že od malega namenila za šolo. V šoli je bil vedno najboljši.

Ob profesorjevih spomilih pa je Robert spoznaval tudi Pišečane, s katerimi se je skromni profesor družil, in njihov način življenja. Profesorjevo življenje je bilo precej samotno. Živel je s sestro Mici in se družil z redkimi Pišečani, ki so včasih prišli k njemu na obisk.

Drugi dan je bil namenjen spominu na šolanju -od ljudske šole v Pišecah do fakultete na Dunaju, kjer je stanoval v študentskem domu. Ko je prihajal na počitnice, se je družil z gospodom župnikom in nadučiteljem. Vedno je hodil k maši, po maši pa na pokopališče.

Tretji dan je obujal spomine na druženje z znamenitimi Slovenci, pri njih je imel veliko spoštovanje, ker se je vedno zavedal, kaj mu je dosegljivo, kaj pa ne. Delo na slovarju, ki mu ga je zaupal škof Pogačar, je sprejel z veliko odgovornostjo.

V zidanici je natančno izdelal načrt za slovar. Danes je znamenita zidanica, v kateri je večkrat prespal, ko je urejal slovar, kulturni spomenik in dom Slovencev po svetu. V knjigi je predstavljen tudi spomin na Pleteršnikovo sedemdesetletnico. Sam se teh slovenosti ni udeležil.

Četrty dan je bila nedelja, s študentom sta se odpravila k maši. Pleteršnik se je vedno udeleževal nedeljske maše in rad je pel v cerkvenemu zboru. Vedno je dal pesmi pravi ton.

Peti dan je prišel na vrsto slovar. Izkazalo se je, da je domoljubje tesno povezano s slovenskim jezikom.

Tudi šesti dan obiska je profesor pripovedoval o delu na slovarju. Povedal je, kako je zaprosil svoje dijake, naj mu zbirajo besede, ko gredo domov na počitnice. To delo brez živenga besedja ne bi mogel tako temeljito opraviti.

Iz romana lahko izvemo, da je za Pleteršnika skrbela njegova mlajša sestra Mici. Ona je skrbela o celi domačiji. Ta družina je bila nad vsemi v vasi. Bili so z vsemi prijazni, vendar nedostopni skoraj vsem. Pišečani so bili ponosni na njegovo delo. Dela sicer niso povsem razumeli, a vsi so ga zelo hvalili in to so zelo upoštevali. Prof. Maks Pleteršnik ob koncu svojega bogatega življenja v romanu vabi rojake s celega sveta, naj pridejo v njegovo zidanico, da se družijo z domačini in spoznavajo bogastvo slovenskega jezika in kulturo.

Zelo sem zadovoljna, da sem se lahko udeležila srečanja v Pišecah in živela z lepo slovensko besedo. Takrat sem tudi jaz "vela po slovenski zemlji, pela in vrsikala od veselja".

Marija Milovanović, SKS France Prešeren Niš

LIST IZ MOJE SLOVENSKE DRUŽINSKE KRONIKE

Družina moje mame Gravner izvira iz Podsabotina pri Gorici (Kojško, Goriška Brda). Nono Miha in nona Jozefina von Druff sta imela osem sinov in eno hčerko. Obdelovali so kmetijo z vinogradi, imeli dva mlina, živino in delavce, ki so jim pomagali. Stric Bogomir se je v Gorici šolal za učitelja in šolanje končal tik pred začetkom I. svetovne vojne. Ker je bil zelo uspešen, je dobil mesto učitelja, čeprav so Italijani Slovincem onemogočili, da bi se učili v višjih šolah in napredovali. Ob večerih se je družina zbrala, vsak je igral kakšen inštrument in skupaj so peli slovenske ljudske pesmi. Mamin oče Oton je že od mladosti do začetka vojne igral tudi orgle v cerkvi v Podsabotinu. Mamin stric Bogomir pa je igral violino, teta Giovanna je zelo lepo pela. Stric Bogomir je bil tako kot Simon Gregorčič naklonjen ideji jugoslovanstva.

Začela se je I. svetovna vojna. Nekaj fantov iz družine je moralo na fronto v Galicijo. Niso se vrnili. Maminega očeta Otona pa so zajeli in šest let je bil v Sibiriji, kjer je videl, v kakšni revščini so tam živeli. Drugi del družine je bil izgnan v taborišče, v Kalabrijo. Tam je umrla njihova mati Jozefina.

Ko so se po koncu vojne vrnili, na kmetiji niso našli ničesar. Mlini razrušeni, ni bilo niti vinogradov niti živine. Vse je bilo uničeno in razrušeno, ker so tam potekali težki boji med Avstrijo in Italijo. Njihov kraj je pripadel Italiji. Začeli so se težki časi, kmetje so živeli v veliki revščini. Takoj po koncu vojne je bilo zelo težko zaslužiti denar, davki pa so bili precej veliki. Pod Italijo so otroci morali imeti italijansko ime, ljudje niso smeli svobodno govoriti slovensko. Mlade ženske so šle služiti po tujih hišah in varovat otroke, da bi domov poslale denar.

Naši družini so razdelili kmetijo in nekateri bratje so odšli v Argentino in Francijo.

Mamin oče in brat z družinama pa še brat Bogomir so šli najprej v Brežice in po dveh letih so šli v Lendavo, ker so iskali plodno zemljo. Tam so začeli živeti in obdelovati kmetijo. Nono je imel veliko breskev, prodajali so jih v Čakovcu. Teta Giovanna (Ivana) je morala iti služiti najprej k eni grofici pri Gorici, potem v Zagreb k eni slovenski trgovski družini. Tam je ostala celo II. svetovno vojno.

V Lendavi je mama hodila v meščansko šolo. Šolanje je prekinila vojna. Na začetku II. svetovne vojne so madžarski fašisti posekali breskve in našo družino skupaj z drugimi družinami, ki so prišle iz Primorske, izgnali v taborišče Šarvar na zahodu Madžarske. Tam je bilo za otroke zelo težko, še posebej, ko je prišla zima. Pravoslavna cerkev iz Vojvodine je vzela iz ta-

borišča otroke in jih razdelila domačijam po vasicah Bačke, da so tam pomagali in tako so jih rešili smrti. Naša mama je bila pri gospe Čelić v vasi Pivnice. Gospa Čelić ni imela otrok in ji je veliko pripovedala o Srbih in njihovem življenju. Mama je tam spoznala svojo vrstnico Neveno, na katero so jo vezali najlepši spomini. Mamine starše je iz taborišča Šarvar rešila gospa Sever. Konec vojne so preživeli malo oddaljeni od vasi, kjer je bil nono ranjen od napalm bombe.

Po koncu II. svetovne vojne so se odločili za kolonizacijo v Vojvodino. Hišo so morali oddati državi in dobili so hišo in zemljo v Vršču. V Banatu so zemljo težko obdelovali, posebej stari in ranjeni, zato so težko živeli. Kljub temu so ostali v Vršču, ker je to bil lep, bogat in napreden kraj. Mama je kot vsa mladina stopila v zadrugo in so obdelovali državne vinograde, zemljo in skrbeli za živino. V Vršču so imeli Slovensko Društvo pa tudi pevski zbor in zborovodja je bil mamin oče Oton.

V Vršču je moja mama spoznala našega očeta Alfonza. Naš oče Alfonz je s svojo materjo Marijo Starc, tremi brati in sestro prišel po kolonizaciji iz primorske Istre, iz Loke, s Črnega Kala, vasice pri Koprju. Tudi oni so težko in revno živeli pod Italijo na tisti skromni kraški zemlji, tako da so tudi otroci služili po tujih kmetijah. Ves čas so bili prisotni italijanski fašisti, učiteljica jim je bila naklonjena. Ko oče ni hotel

obleči črne fašistične uniforme, se je učiteljica takoj spremenila iz mile v hudobno osebo. To je morala biti za otroka težka travma. Oče je šel služiti v dolino pri Trstu. Naš oče in drugi otroci so kot kurirji pomagali partizanom. Po kapitulaciji Italije, oktobra 1943, so Nemci zažgali vasico in življenje je postalo še težje.

Ko so prišli v Vršac, so stopili v zadrugo in začeli delati tako na zadružni kot na svoji zemlji. Po razpadu zadrug je oče delal v pivovarni, mama je kot gospodinja ostala doma z starši.

Oče, mama in stari starši so nam pripovedovali, kako je bilo nekoč v Sloveniji in to so naši najmočnejši vtisi o naši deželi, prednikih in naših sorodnikih. Redno se slišimo z našimi sorodniki in se med sabo obiskujemo. Čeprav živimo tukaj v Srbiji, smo v mislih vedno tam, v domovini naših staršev, v naši ljubi Sloveniji.

Vida Starc, DS Kula Vršac

LIST IZ MOJE SLOVENSKE DRUŽINSKE KRONIKE

Sedim v naslonjaču mojega doma. V ozadju se sliši pesem Slovenija, odkod lepote tvoje. Zamižim in grem v Slovenijo.

Prva postaja – Ljubljana. Bivanje in druženje s številnimi sorodniki - ko sem bila majhna deklica, pa tudi kasneje kot dekle. Ljubljana obsijana s soncem - ta svetloba nam razkriva dobro staro tržnico, kjer diši po različnem cvetju, barvitih sadju in zelenjavi in tudi ročno izdelanih predmetih iz naravnih snovi, ki so jih ustvarili pridni ljudje. Še malo naprej so oči številnih turistov uprte v Prešernov spomenik, njegov obraz in telo, ki nas spominja na bogato slovensko literaturo in njegovo delo.

Naslednja postaja je manjše mesto, ampak veliko v mojem srcu – Celje. Čeprav je prostorsko manjše, je veliko po duši. Večkrat sem hodila po njegovih ulicah in velikokrat sem obiskala ulico in hišo, ki je pripadala moji babici in mojemu očetu. Čas, ki so ga preživeli v njej, je v bogastvu spominov kot pravljica. Ta hiša zdaj ni naša in vsak pogled nanjo, v živo ili na sliki, celo vsaka omemba mi privabi solze na obraz.

Grem v drugi kotic Slovenije – v naravo. Bogato z barvami, floro in favno. Večkrat sem pred njo izgubila sapo. Zlasti ko sem bila na Blejskem jezeru. Njegovo okolje se zrcali v njem. Po sprehodu po Kranjski Gori se potopim v popolni mir. Ptičje petje in barve narave okoli mene dajejo občutek, da sem še bolj vesela, bolj navdušena, da sem kot tiste ptice.

In ko pride poletje, gremo vsi skupaj na morje, na modri Jadran. Portorož je bil naš cilj, ampak ne edini. Tam blizu so še trije biseri slovenskega Jadrana, Izola,

Koper in Piran. Ko se znajdem v Piranu, kot da sem se spet vrnila v zgodovino, stoletja nazaj in poslušam skladatelja Tartinija, čigar spomenik krasi čudoviti trg tega mesta.

Spomnim se tudi slovenskih jedi, ki sem jih uživala. Vsak obisk Slovenije, ne glede na to, kje sem bila, kosilo ni minilo brez kranjskih klobas. Ampak sladice so nekaj posebnega. Vsakokrat, ko sem bila na Blejskem jezeru, sem poskusila blejsko kremno rezino. Pogosto lahko slišite da, če niste jedli blejske kremšnite, kot ji rečemo po domače, kot da niste bili na Bledu. In mislim, da je to res.

In ko smo v Srbiji, mama speče prekmursko gibnico. Zdi se mi, da je ni enostavno narediti, jo je pa zagotovo enostavno jesti. Ob vsakem dogodku, povezanem s Slovenijo, je na mizi orehova potica.

Odprem oči. Solza mi polzi po obrazu. Ali od sreče ob lepih spominah ali od hrepenjenja po tako lepih časih. Ne vem. Občutki so mešani. S police vzamem eno od knjig o Sloveniji in začnem načrtovati naslednji obisk. Želja je veliko. Čeprav se mi zdi, da sem v Sloveniji že marsikaj videla, vem, da to ni res. Na zemljevidu narišem dolino reke Soče, Bohinsko jezero, Mursko Soboto, terme Olimia... za zdaj.

Ljudje pravijo, da je Slovenija majhna. Mogoče je tako ob pogledu na zemljevid, ampak v resnici ima Slovenija bogato naravo, tople ljudi in veliko srce. Ni torej naključje, da je v njenem imenu v angleškem jeziku beseda Ljubezen. SLOVENIA.

Maja Cvejić DS, Kredarica Novi Sad

KMALU BOM NA SLOVENSKI ZEMLJI

Imam dve domovini, eno kjer sem rojena in kjer živim in drugo, ki jo nosim v krvi in žilah, ki je podedovana po očetu. Ne bi znala povedati katera je prva,

katera pa druga, saj sta mi obe enako pomembni. V letih, ko sem rojena, je to bila ena država in zato se ne morem odločiti. Seveda sem zelo srečna, ko obiščem svojo domovino po krvi, kadarkoli imam priložnost - svojo Slovenijo.

Ko grem v Slovenijo, že v bližini tiste meje, ki jo je nekdo narisal v nesrečnih časih naše zgodovine, občutim v sebi hrepenjenje. In ko stopim na domačo zemljo, takrat sem navdušena nad prelepimi prizori. Nikjer ni tako čudovite lepote.

Ne vem, v katerem letnem času je lepše - spomladi, ko je vse zeleno, ogromni travniki na Dolenjskem in v Prekmurju cvetoče doline - ali jeseni, ko se gozdovi odenejo v vse tople barve, rumeno, rjavo, rdečo.

Ceste se vijajo v gričevnatih predelih Koroške in listje vinske trte v vinogradih odpada, ljudje na trgatvah pa polnijo košare s sladkimi sočnimi sadeži.

Severno od Ljubljane med rekami Sočo, Dravo in Savinjo se razprostira Gorenjska s svojimi planinskimi kočami in izviri vode. Bohinjsko in Blejsko jezero sta tako lepi, da se mi zdita kot da nista naravni, kot da sta iz kakšne pravljice.

Veličanstven je razgled na Karavanke in Julijske Alpe. Z najviših kamnitih vrhov počasi prihajam na jug, na morsko obalo in gledam zaton žgočega sonca na obzorju.

Ko pa je pozimi vse pokrito s snegom, je zares kot v pravljici.

In na koncu Štajerska. Tam je moj izvir, tam so moji sorodniki in moji prijatelji, s katerimi se družim. Moram reči, da mi je Štajerska zato najbolj pri srcu.

Ni pa besed ali slik, ki bi opisale to lepoto Slovenije. To je treba videti in doživeti, okusiti. To deželo nosim v srcu, zato si lahko pogosto rečem, da je njena narava in življenje v njej en sam, velik čudež.

Marjeta Pižurica, DS Kredarica Novi Sad

KOPRSKO SONCE

Ko te ptice iz sanj prebudijo,
misli pa kot veter
v nočnem dežju poletijo,
takrat se sprašuješ, kje si - pa kje si?
Koprsko sonce pošilja ti tople žarke
za blagi smehljaj in želje jarke,
naj ti bojo sanje lahke.
Želeti ti to - ni greh,
zato mi za vedno
ostal bo
tvoj lep nasmeš.

Slobodan Ubiparip, DS Kredarica Novi Sad
Foto priloge: *Tatjana Kereši*

29. MEDNARODNI SEJEM KNJIG V NOVEM SADU

Na Novosadskem sejmu je bil med 7. in 12. marcem 2023 Mednarodni sejem knjig 29. po vrsti. Slavnostna otvoritev je bila 7. marca in poleg župana Novega Sada Milana Đurića so bili navzoči Slobodan Cvetković, direktor Sejma in Dragana Milošević, pokrajinska sekretarka za kulturo, javno obveščanje in odnose z verskimi skupnostmi. Novosadski sejem praznuje letos svoj jubilej, 100 let, tako da so vse sejemске prireditve kot tudi ta, zaznamovane v duhu obletnice.

Mednarodni sejem knjig se je odvijal v osrednji dvorani sejma v Master centru, že tradicionalno pa je sodelovalo tudi Društvo Slovencev Kredarica. Sodelovali smo na skupni stojnici Pokrajinskega sekretariata za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine - nacionalne skupnosti Izvršnega sveta Avtonomne pokrajine Vojvodine. Na tej stojnici so bili

izdelki založništva nacionalnih manjšin, v programu pa so bile tudi predstavitve ali promocije inštitucij in posameznikov v založniški produkciji. Razstavili smo naše izdelke v slovenskem jeziku: Biltene Kredarica, monografijo Preteklost za prihodnost, ki jo je priredila Elza Ajduković in knjigo za otroke Galeb avtorice Marije Lovrić. Izdaje so izzvale veliko zanimanja.

Poleg tega je bil še 18. mednarodni sejem izobraževanja "Kažipoti – Putokazi" 9. in 10. marca v Hali "Master". Od 7. do 13. marca je bila tudi 27. mednarodna razstava umetnosti "Art Expo".

Mednarodni sejem knjig je največja književna manifestacija v Avtonomni pokrajini Vojvodini. Letos je bilo 200 razstavljalcev, ki prihajajo iz 6 držav. Kot vedno so bili veliki sejmski popusti za nakup knjig. Vstop je bil prost za vse programe.

Besedilo: Marija Lovrić

PROSLAVA V UMAGU

V soboto, 13. maja je SKD Ajda Umag praznovalo 12. obletnico delovanja. V MMC-u je ŽPZ Ajda s petjem otvoril slikarsko razstavo del priznanega likovnega ustvarjalca Roka Zelenka. O umetniku in razstavi je govoril likovni kritik in kustos Galerije Insula iz Izole Dejan Mehmedović. Po ogledu prelepih slik so nadaljevali s proslavo v Gledališki dvorani Antonio Coslovich.

Po uvodnih treh pesmih ŽPZ Ajda je navzoče pozdravila predsednica Ajde Danica Bojković. Na odru se ji je pridružil predsednik DS Kredarica Đorđe Veselinov. Po pozdravnem nagovoru je napovedal nastop

Moške pevske skupino Fantje, ki je po oceni publike navdušila z odlično izvedbo devetih različnih zelo znanih in lepih pesmi. Sledil je živahen nastop folklorne skupine SKD Ajda in na koncu skupna izvedba vseh nastopajočih s pesmijo Slovenija od kod lepote tvoje.

Gostitelji so organizirali turistični ogled mesta, po proslavi pa je bilo druženje, kjer je pogovor potekal o sodelovanju obeh društev. Predsednik DS Kredarica je izkoristil priložnost in povabil gostitelje na manifestacijo XI. Dnevi slovenske kulture v Novem Sadu v organizaciji DS Kredarica.

Besedilo in foto: Jasmina Veselinov

PROSLAVA V SARAJEVU

Predsednik Društva Slovencev Kredarica Đorđe Veselinov in člani Upravnega odbora DS Kredarica so se v soboto 27. maja 2023 udeležili proslave ob 30. obletnici obnovitve Slovenskega društva Ivan Cankar Sarajevo. Na proslavi v Domu oboroženih sil BiH v Sarajevu so bili poleg velikega števila članov in prijateljev Društva tudi slavnostni gostje veleposlanik Republike Slovenije v BiH nj.eks. Damijan Sedar, konzul Republike Slovenije v Banja Luki Boris Jelovšek, ter častna meščanka Novega mesta Branka Bukovec, predsednica Društva za razvijanje prostovoljnega dela mladih Novega mesta ter predstavniki ostalih Slovenskih društev v BiH - iz Breze, Kaknja, Zenice, Tuzle in Banja Luke kot tudi DS Kredarica iz Novega Sada in DS Planika iz Zrenjanina.

V uvodnem delu proslave je predsednica SD Ivan Cankar, Verica Đindo govorila o nastanku slovenskega društva, ki sega več kot 80 let nazaj in je bilo

dvakrat prekinjeno, da bi se leta 1993 društvo obnovilo. Veliko ljudi, ki je prispevalo k delovanju Društva, je dobilo zahvalo ali priznanje, prav tako tudi veliko institucij, organizacij in slovenskih Društev v BiH in sosednjih državah ter matični domovini Sloveniji. Med njimi je tudi DS Kredarica, ki je ob tem jubileju dobilo zahvalo za dolgoletno medsebojno sodelovanje.

Kulturni program z nastopi učencev dopolnilnega pouka pod mentorstvom učiteljice Mateje Kregar, z Mešanim pevskim zborom Camerata Slovenica pod vodstvom Aleka Isakovića, z Vedadom Husomanovićem na harmoniki, s prvakinjo sarajevske opere Aido Čorbadžić, z mezzosopranistkama Hanado Karić in Mino Petrović s klavirsko spremljavo Lane Perović, je popestrila znana slovenska gledališka in filmska igralka Milena Zupančič. Letos Slovenija zaznamuje 50. obletnico po mnenju večine Slovencev najlepšega slovenskega filma Cvetje v jeseni, ki je nastal po istoimenem romanu Ivana Tavčarja. Milena Zupančič v filmu igra Meto Presečnik, glavno žensko vlogo.

Po uradnem delu proslave je sledilo druženje, ki je bilo odlična priložnost za pogovore o sodelovanju v prihodnje.

Besedilo in foto: Đorđe in Jasmina Veselinov

OBISK MESTNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Letos so bili 17. in 18. februarja informativni dnevi za vpis na študij v Sloveniji. Društvo Slovencev Kredarica je organiziralo potovanje v Ljubljano za bodoče študente, ki jih je vodila Elza Ajduković.

Izbira študija je ena od najpomembnejših odločitev v našem življenju, pa je zelo pomembno dobro premisliti, zakaj ravno določeno fakulteto ali smer.

Na večini fakultet je najprej bila skupna predstavitev, potem pa predstavitev po skupinah. Vsi so obiskali fakultete, ki jih zanimajo, kjer so imeli možnost vprašati za nasvet ali pomoč, da bi dobili ustrezne informacije. Kakšni so pogoji za vpis, kje se zaposliti po končanem študiju, čas in kraj predavanja, izbirni predmeti, pomembni datumi za vpis, ogled študentskih domov, štipendije...

Da bi naše potovanje bilo še lepše, nam je učiteljica Rut Zlobec organizirala ogled predstave Tih vdih v režiji Nejca Gazvoda v Mestnem gledališču ljubljanskem v Ljubljani.

To je komična drama o slovenski družini, ki se po očetovi nepričakovani smrti zbere, da bi najmlajši

hčerki, ki odhaja študirat v Ljubljano, dala več nasvetov in ljubezni. Čeprav je predstava trajala dve uri in pol brez odmora, smo vsi bili navdušeni in uživali v likih našega časa in obnašanje generacije "Y".

Potovanje nam je ostalo v res lepem spominu, vendar ta hip, ko to berete, veliko mladih že začnejo svojo novo življenjsko pot v Sloveniji na nekateri od fakultet, ki so jih izbrali. Srečno!

Besedilo: Nataša Dimitrijević

Foto vir: mestno gledališče ljubljansko

NAŠA SLOVENSKA BESEDA

V soboto 3. junija 2023 so se učenci dopolnilnega pouka z učiteljico Rut Zlobec udeležili tradicionalne prireditve Naša slovenska beseda v organizaciji Društva Slovencev Planika Zrenjanin. Prireditve je bila že sedemnajstič.

Iz DS Kredarica sta poleg mlajših učencev Amelije in Zaharija, Antheje, Ivone, Leona nastopila tudi odrasla učenca Rumica in Slobodan. Razen učencev iz DS Kredarica so v programu sodelovali učenci DS Sava iz Beograda, učenci podružnice Združenja Logarska dolina iz Velike Grede ter učenci iz Društva slovensko-srbskega prijateljstva iz Niša.

Na prireditvi je gostovala tudi vokalna skupina Be-Jazzy iz Ljubljane z dirigentko Ksenijo Pirc. Voditeljica programa je bila dijakinja in bodoča študentka v Sloveniji Nera Belić.

Prireditve se je udeležil tudi konzul Primož Križaj z Veleposlaništva Republike Slovenije v Beogradu. Po kulturnem programu je sledilo druženje in skupna fotografija.

Zahvala vsem učencem in staršem ter učiteljici za sodelovanje, zahvala tudi predstavnikom DS Planika za organizacijo in vztrajnost. V veselje nam je, da z vami delimo nekaj utrinkov s prireditve Naša slovenska beseda, ki ga je v juniju organiziralo Društvo Slovencev Planika iz Zrenjanina. Za vas so pripravili tudi spodnji prispevek, lepo povabljeni k branju.

VTISI

Zanimivo je bilo, ko smo nastopali.

Amelija in Zaharije

Delavnica stripa je bila odlična.

Anthea

Meni je bilo vse lepo.

Ivona

Dobro je bilo, ko smo govorili pred mikrofonom.

Leon

BEREMO S SLOVENIJO

V Društvu Slovencev Emona Ruma je s podporo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter učiteljev DPS v slovenskih Društvih v Srbiji bila 13. in 14. maja 2023 manifestacija Beremo s Slovenijo za učence slovenščine iz slovenskih Društev v Srbiji.

Sodelovali so iz Smedereva, Beograda, Zrenjanina, Novega Sada, Iriga, Vrdnika, Sremske Mitrovice in Rume (35 otrok) z gosti iz Slovenije – sodelovali so Darko Hederih, legenda slovenskih kvizov za otroke z delavnico o Prekmurju, Tanja Cesnik z delavnico tkanja, Alenka Rajnar pa je pokazala, kako pripraviti prekmurske perece.

Projekt Beremo s Slovenijo so zaključili z izdelavo plakatov o slovenskih sledih v Srbiji (z njimi bodo sodelovali v slovenskem Unescovem projektu Dediščina v rokah mladih) in knjižnih kazalk (hvala Knjižnici Brežice za pomoč). Zadnji dan v nedeljo so se po sprehodu skozi Rumo še okrepčali, nato pa so se poslovili. Hvala organizatorjem, staršem, otrokom in vsem, ki so finančno podprli dogajanje.

VTISI

Na prireditvi Beremo s Slovenijo od 13. do 14. maja v Rumi so se učenci dop. pouka slovenskega jezika družili, učili in sklenili nova prijateljstva. Čudovito je bilo videti vesele otroke, ki so aktivno sodelovali na vseh področjih. V tem projektu se otroci ne le učijo, ampak se skupaj tudi igrajo in spoznavajo.

Do naslednjega srečanja najlepša hvala za gostoljubje in prijateljstvo.

Aleksandra Guljaš

Všeč so mi bile delavnice, najbolj tkanje zapestnic prijateljstva. Pa spoznavanje novih oseb.

Magdalena

Tudi meni je bila všeč delavnica tkanja in hoja na hoduljah.

Anthea

Kviz je bil odličen, pa tudi sladoled.

Leon

Meni tudi.

Mileva

OTROŠKI TABOR

Društvo Slovencev Martin Krpan Smederevo je in 10. in 11. junija 2023 organiziralo Otroški tabor za učence dopolnilnega pouka iz slovenskih društev v Srbiji in BIH (DS Triglav Banjaluka).

Tudi učenci in starši iz Društva Slovencev Kredarica so se udeležili tabora. Hvala predsednici DS Martin Krpan Ikoniji Luknar Popović, njeni družini in prijateljem za gostoljubnost in odlično organizacijo tabora za učence dop. pouka slovenščine. Vsebinsko bogato druženje je bilo res lepa nagrada in darilo ob koncu pouka - pa ne le za otroke, tudi za nas, odrasle. Se že veselimo novega srečanja!

Besedilo in foto: Rut Zlobec

POGOVOR OB DONAVI

Učenki Magdalena Kiso iz DS Kredarica Novi Sad in Ava Arežina iz DS Kula Vršac sta se na taboru v Kovinu pogovarjali s prvakinja Srbije v veslanju Milico Mladenović.

V katerem klubu treniraš?

V veslaškem klubu Smederevo.

Kdaj je bil ustanovljen?

Leta 2004.

Kako dolgo treniraš? Kdaj si začela s treningi?

Treniram 6 let. Ko sem bila v 6., 7. razredu, bila sem stara 12 let.

Kako pogosto hodiš na tekmovanja?

Poleti, ko je sezona, hodim na vsa tekmovanja.

Si že bila na kakšnem tekmovanju izven Srbije?

Sem, v glavnem na Balkaniadah ali drugih mednarodnih tekmovanjih.

Kako potekajo tekmovanja v veslanju?

Če niste iz kraja, kjer poteka tekmovanje, greste zjutraj s klubom v ta določen kraj. V finalu je lahko največ 6 čolnov, če jih je več, boste imeli kvalifikacije in še dve tekmi. Kvalifikacije so zjutraj in če se uspete uvrstiti, greste proti finalu.

Ali vedno veslate samo naravnost?

Vsak vesla v svoji stezi, ja, samo naravnost. Steze so označene.

Ali lahko veslate na kateri koli reki?

Ne, ne moremo. Nekatere reke so hitre in plitve, na takih ne moremo veslati.

Je lažje veslati v čolnu ali na ergometru?

Kakor komu... Mislim, da je vseeno lažje veslati v čolnu.

Kakšen je namen ergometra?

Omogoča nam posnemanje veslanja izven sezone ali kadar so slabi vremenski pogoji. Pomaga nam vzdrževati kondicijo tudi pozimi.

Kaj je potrebno, če kdo želi trenirati veslanje?

Najprej je potrebno opraviti test iz plavanja, kandidat mora preplavati krajšo razdaljo, pa ne sme se bati vode.

Kdaj lahko začnemo trenirati?

Pri 11, 12 letih.

Ali je težko vzdrževati ravnotežo?

Potrebno je veliko vaje in pa čim manj te je strah, tem lažje je.

Hvala in še veliko uspehov ti želiva.

*Besedilo: Magdalena Kiso
in Ana Arežina*

*Prevod: Dopolnilni pouk
slovenščine*

FESTIVAL JEZIKA

Na pristavi Mitin salaš blizu Novega Sada je 16. junija 2023 Društvo Slovencev Kredarica organiziralo srečanje pod naslovom Festival jezika, na katerem so se zbrali učenci in učiteljica dopolnilnega pouka slovenskega jezika Rut Zlobec.

Bilo je zelo živo, saj se je festivala udeležilo veliko število članov DS Kredarica od najmlajših učencev in njihovih staršev do najstarejših učencev in članov vodstva Društva.

V kulturnem programu prireditve so učenci predstavili svoje znanje skozi recital, ki so ga pripravili z učiteljico Rut Zlobec. V drugem delu manifestacije je bila podelitev potrdil o obiskovanju pouka, sledila

so priznanja in zahvale za prizadevanje skozi zaključeno šolsko leto 2022/23. To je bila tudi priložnost za pogovor o pomenu maternega jezika izven matične domovine in o nacionalni identiteti, ki se krepi skozi poznavanje slovenskega jezika, kulture in tradicije.

Manifestacijo so podprli Mestna uprava za kulturo Novi Sad, Urad in DS Kredarica.

Velika hvala učiteljici Rut Zlobec za predano delo z učenci in starši, odlično pripravljen program ter povezovanje z učitelji slovenskega jezika v Srbiji in z učitelji srbskega jezika v Sloveniji. Zahvala Zdenki in Draganu Maletinu za realizacijo dogodka in hvala vsem ostalim za pomoč in sodelovanje.

Besedilo: Elza Ajduković

Foto: člani DS Kredarica

VTISI UČENCEV (VIŠJI RAZREDI OŠ IN SŠ) OB KONCU POUKA

K pouku slovenščine hodimo ...
da se učimo jezika in se družimo s prijatelji.
ker želimo študirati v Sloveniji.
ker se želimo preseliti v Slovenijo.
ker bi radi živeli v Sloveniji.

Pri pouku nam je bilo najbolj všeč,
ko smo se učili o slovenskih praznikih.
ko rešujemo naloge, križanke in spoznavamo Slovenijo.

ko kaj ustvarjamo.
ko pojemo slovenske pesmi.
ko vsi skupaj kaj delamo.
ko gledamo kak video.

Z letošnjega pouka nam bo najbolj ostalo v spominu ...
dan čebel.

sestavljanje zgodb z metanjem kocke.
izdelava zastavic prijateljstva.
ko smo peli pesmice.
nastop na Mavrici, na dnevih slovenske kulture.
legenda o Veroniki Deseniški.
informativni dan v Ljubljani.
ekskurzija v Kočevje.

Ob besedi Slovenija pomislimo na ...
poletje, kopanje, Ljubljano.
naravo, ljudi, živali, visok standard.
sorodnike, poletne šole, Novo mesto.
Triglav in Kredarico.
planine, ljubljanski grad.
prijazne ljudi in kokoš - obris Slovenije.
morje, Prešernov trg.
radost, lepoto, dobroto in mir.

POUK V ŠTEVILKAH

Pouk je v šolskem letu 2022/23 obiskovalo 133 učencev, potrdila o obiskovanju pa si je prislužilo 107 učencev:

- v Novem Sadu 63 (17 predšolskih otrok in OŠ, 9 SŠ in 37 odraslih)
- v Vršču 17 (6 OŠ, 1 SŠ, 10 odraslih)
- v Rumi 15 (1 predšol., 3 OŠ, 1 SŠ, 10 odraslih)
- v Gudurici 6 (5 OŠ i 1 odrasla)
- v Subotici 6 (2 OŠ in 4 SŠ)

Spletni tečaj slovenščine za bodoče študente, ki ga je tudi letos organiziral Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, financiral pa Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, so obiskovale 3 učenke. Na študij v Slovenijo se odpravlja 5 učencev. Priznanje Knjižnice Brežice Bralna mavrica je prejelo 22 učencev (predšolski in OŠ), 4 učenci so prejeli priznanje Poletavci, 2 sta postala Najpoletavca. Iz srca hvala moji domači knjižnici in Andreji Dvornik. Priznanje OŠ Horjul za sodelovanje na likovno-literarnem natečaju v spomin na pisateljico Kristino Brenka so prejeli 3 učenci. Pohvalo in priložnostne nagrade za sodelovanje na likovnem natečaju Svetovnega slovenskega kongresa je prejelo 20 učencev. Vsi učenci so sodelovali na literarnem natečaju Slovenske izseljenske matice ob Kajuhovem letu (skupinsko delo: Naša drobna pesem).

Učenci so nastopali na prireditvah Mavrica v Subotici, na dnevih slovenske kulture v Novem Sadu, ob decembrski obdaritvi, na dnevu šole v Gudurici in Naši slovenski besedi v Zrenjaninu, na srečanju z rojaki v Pragi. Udeležili so se: ekskurzije v Kočevje (OŠ in SŠ), informativnih dnevov na ljubljanskih fakul-

tetah (SŠ), srečanja z gimnazijci iz Brežic ob njihovi ekskurziji, posvečeni spominu na slovenske izgnance, projekta Beremo s Slovenijo v Rumi, tabora o vodi v Kovinu, ekskurzije v Prago (odrasli). Počastili smo vse slovenske državne praznike, evropski dan jezikov, dan materne jezika, dan žena, svetovni dan poezije, dneve knjig (april)...

Prav tako smo z dejavnostmi pri pouku in ob njem obeležili oz. izvedli tradicionalni slovenski zajtrk, miklavževanje, pustovanje, gregorjevo, jurjevanje, svetovni dan čebel... Sodelovanje na daljavo: posneli smo novoletne video pozdrave za rojake po svetu, se pridružili skupnemu praznovanju slovenskega kulturnega praznika in z mlajšimi učenci posneli video na temo Bele krajine; izdelali in poslali zastavice prijateljstva za projekt Škratove vile z avstrijske Koroške, z video pozdravom počastili dan slovenskih izgnancev na gimnaziji Brežice, za projekt Škratove vile posneli video s pesmijo Lenčke Kupper Nikoli slabe volje ob njenem jubileju...

Učenci so se udeležili srečanj s slovenskimi ustvarjalci (pisateljico Natašo Kramberger, glasbenikom Zoranom Predinom, člani KUD JaReM iz Pirnič, pisateljico Barbaro Hanuš...) V slovenski akciji Božiček za en dan je zahvaljujoč Društvu za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto novoletna darila prejelo 54 naših učencev. V poletne šole slovenščine se odpravlja več učencev, in sicer: v Tolmin 5 učencev (OŠ), v Mursko Soboto 2 (OŠ), v mladinsko poletno šolo v Ljubljani 1 (SŠ), v PŠ za odrasle v Ljubljani 1, v PŠ v Kopru 2 odrasli.

Besedilo: Rut Zlobec

SPREJEM UČENCEV IN DIJAKOV IZ BREŽIC

V soboto 18. marca 2023 je bilo v DS Kredarica zelo živahno. Okrog 50 udeležencev ekskurzije iz brežiških Unescovih šol iz Slovenije se je mudilo v dopoldanskih urah v Sremski Mitrovici, kjer so si ogledali muzej Srema, mestno središče in cesarsko palačo. Potem pa so nas obiskali v prostorih Društva Slovencev Kredarica v Novem Sadu. Po besedah dobrodošlice predsednice UO DS Kredarica Elze Ajduković, so pogledali dokumentarni film Prvih dvajset let o DS Kredarica, ki ga je Društvo posnelo 2017 ob 20. obletnici Društva.

Potem so gostujoči dijaki izvedli čudovit nastop, kjer so z recitacijami in pesmimi ob spremljavi kitare uprizorili program o izgnanstvu v drugi svetovni vojni, ki je bila tudi tema projekta UNESCO.

S članom Upravnega odbora Društva Slovencev Kredarica, Ivanom Mirkovičem so si ogledali središče mesta, nato pa se namestili v Sremskih Karlovcih, kjer so se še družili z učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in učiteljico Rut Zlobec.

V nedeljo so obiskali okolico mesta in se še ustavili na Petrovaradinski trdnjavi. Potem so pot nadaljevali proti domu v Slovenijo.

Društvo se zahvaljuje učencem in dijakom ter njihovim mentoricam iz Slovenije na prečudovitem programu.

Hvala tudi učiteljici Rut Zlobec, Ivanu Mirkoviču in Snežani Mašić Svetek ter učencem DPS na prisrčnem sprejemu in druženju z gosti.

Besedilo: Elza Ajduković

LITERARNI VEČER V AMERIŠKEM KOTIČKU IN DS KREDARICA

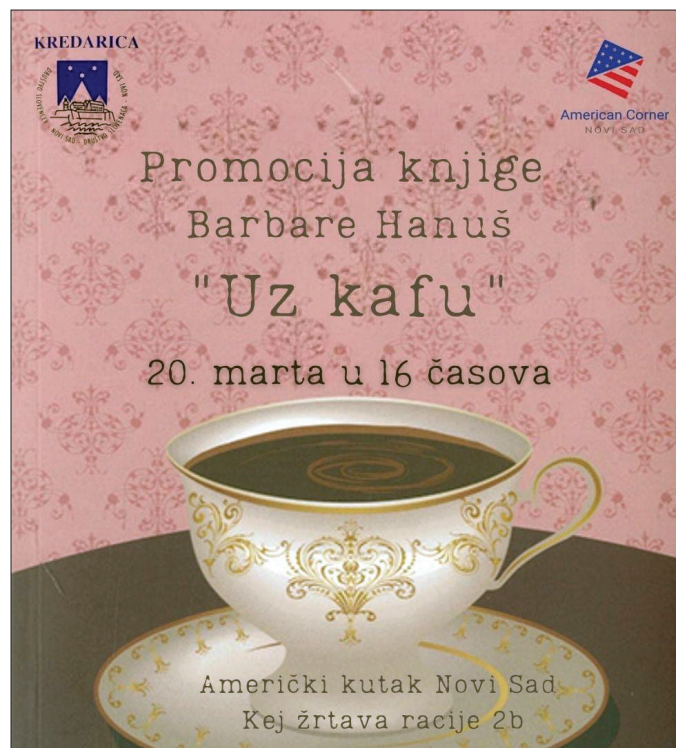

V ponedeljek 20. marca 2023 je bilo srečanje v Ameriškem koticu v Novem Sadu in v prostorih DS Kredarica s pisateljico Barbaro Hanuš, ki je prisotne povabila v svoj Kavni krog in predstavila tudi druge svoje knjige. Član DS Kredarica Zoran Stanković je poskrbel za glasbeno spremljavo.

Promocija knjige Kavni krog v prevodu v srbski jezik Uz kafu slovenske avtorke Barbare Hanuš v Ameriškem koticu v sodelovanju z DS Kredarica je bila priložnost, da se prisotni spoznajo z avtorico in slišijo podrobnosti o temah, ki jih obravnava v svoji knjigi. To je zbirka zgodb, ki bralce vodi na kavo starejših gospa v domu za ostarele v primorskem mestecu.

Z njimi se vračamo v preteklost in ugotavljamo, da je pravo darilo, ki vam jih leta prinašajo - čas. A starejši v domu imajo veliko časa. Sedijo ob kavi in se pogovarjajo. Drug z drugim ali vsak zase. Tam je življenje počasnejše, začinjeno s trenutki pozabe in spominov. Včasih tok spominov prekinja sedanjost, dogajanja, ki jih povezujejo, potem pa se smeh nalezljiv kot požar širi. Recenzija knjige, ki jo je napisala Saša Pavček, slovenska igralka in pesnica, lepo opisuje Barbarin roman:

Z jesenjo življenja se pot ne konča, pretvori se v krog, ki je simbol časa, integritete in sigurnosti. Jasne, duhovite in čustvene zgodbe Barbare Hanuš nas preprosto vabijo v krog družbe ob kavi. Spoznavamo ljudi v zadnjem obdobju življenja, njihove grenke in sladke izkušnje, bolečine zaradi izgub, selitve in izgubljenih iluzij.

Nikomur od živahnih in raznolikih likov življenja ni prizaneslo. Toda oni so z ramo ob rami drug z drugim v medsebojni podpori in povezanosti, z novimi spoznanji, ki dajejo upanje in smisel človekovemu dostojanstvu do zadnje kaplje, ter nas izpoljujejo z življenjsko modrostjo in duhovitostjo. Smeh lahko pozdravi osamljenost, izpoved lahko pozdravi bolečino, skupnost lahko oživi notranjo moč. Krog je tudi simbol neba, transcendentni svet, v katerega bodo nekoč vstopili mirni in obogateni s srčnostjo kroga družbe, ki se zbira ob kavi. Krožni tok se tako vrti v svetlobi in radosti. Tukaj in tam.

V prijetnem vzdušju z Barbaro Hanuš v Ameriškem koticu "uz kafu" in v DS Kredarica "ob kavi" so se družili mnogi Novosadčani in člani DS Kredarica.

Hvala vsem, ki so se udeležili dogodka, posebna zahvala članicam in članom DS Kredarica in sicer Jasni Kartalović, ki je pomagala pri organizaciji promocije v Ameriškem koticu, Zdenki Maletin, ki je prebrala odlomek iz knjige, Mihailu Kolesarju, ki je z violo popestril predstavitev ter Dušanki in Dušanu Vujoševiću, ki sta poskrbela za fotografije.

Besedilo in foto: Rut Zlobec

Društvo se za vsestransko podporo zahvaljuje častnemu predsedniku društva Ivanu Zavrtaniku z družino, družini Veselinov, Veriš, Maletin, Ajduković, Pavlič, Lorbek, Breberina, Svetek, Vujošević, Mariji Lovrić in vsem drugim članom društva, učencem dopolnilnega pouka, pevcem pevskih skupin, učiteljici Rut Zlobec, Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Združenju slovenska izseljenska matica v Sloveniji, Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodu za šolstvo Republike Slovenije, Narodni univerzitetni knjižnici Slovenije, Veleposlaništvu Republike Slovenije v Beogradu in častnemu konzulu Republike Slovenije v Vojvodini Rajku Mariću, Nacionalnemu svetu slovenske nacionalne manjšine v Srbiji, Pokrajinski Vladi in Pokrajinskemu sekretariatu za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti in Pokrajinskemu sekretariatu za kulturo, javno obveščanje ter odnose z verskimi skupnostmi Izvršnega sveta Avtonomne pokrajine Vojvodine, Mestni upravi Novi Sad, Mestnemu odboru za kulturo, Kulturnemu centru Novi Sad, Židovski občini, Baletni šoli in Glasbeni mladini Novega Sada, Mestni knjižnici Novi Sad in drugim.

Bilten "Kredarica". Izhaja tromesečno. Uredniški odbor: Marija Lovrić – urednica, člani Elza Ajduković, Jasmina Veselinov, Nina Stanimirov-Veriš in Đorđe Veselinov – tehnični urednik. Aleksandar Jovanović – priprava za tisk. Tisk: Simbol – Petrovaradin. Naklada: 500 izvodov. Izvod brezplačen. Naslov uredništva: Društvo Slovencev "Kredarica", 21000 Novi Sad, Trg slobode 3. Telefon 021/427-106. E-mail: pisarna@kredarica.org . Rešenjem Sekretariata za informiranje štev.: 105/651-00104/2002-01 od 19. novembra 2002. Bilten "Kredarica" vpisan v Register sredstev informiranja. Izhajanje biltena je omogočil Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Pokrajinski sekretariat za izobraževanje, predpise, upravo in nacionalne manjšine – nacionalne skupnosti.

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

061.237 (497.113 Novi Sad)

KREDARICA: bilten Društva Slovencev v Novem Sadu / urednica Marija Lovrić.- Let.1, št.1(marec 2001)-Novi Sad : Društvo Slovencev "Kredarica", 2001 - Ilustr. ; 30 cm

Tromesečno

COBISS.SR-ID 223277807

ISSN 1821-1070

